

بحران دزدی‌های دریایی در سواحل سومالی و بررسی نقش قدرتهای فرامنطقه‌ای

محمد جواد حسینی^۱

چکیده

دزدی دریایی پدیده‌ای بود که قرن‌ها قبل شکل جدی به خود گرفت و گسترش آن سبب شد تا کشورهای جهان به ویژه آنانی که دارای ناوگان تجاری بودند به منظور جلوگیری از آسیب دیدن تجارتشان با جهان خارج، درصدد مقابله جدی با آن برآیند. اما علیرغم این تلاشها و پیشرفتهای بسیار در علوم دریانوردی و تولید کشتی‌های مدرن، دزدی دریایی بطور کامل مهار نشد بلکه به شدت محدود به مناطق مشخصی همچون تنگه مالاکا و سواحل نیجریه گشت. شروع اولیه پدیده دزدی دریایی در سواحل سومالی از اوایل سال ۱۹۹۵ میلادی زمانی که نیروهای وابسته به جنگ سالاران سومالیایی به یک کشتی تفریحی انگلیسی به نام "لونجوباردا" حمله کردند، شروع شد. در ژانویه ۱۹۹۸ میلادی نیز جنگ سالاران سومالیایی موفق به ربودن یک کشتی بلغاری شدند که بابت آزادی آن یک صد و ده هزار دلار نیز باج دریافت کردند. رشد صعودی این پدیده شوم در منطقه خلیج عدن و اقیانوس هند طی سالهای اخیر به ویژه از سال ۲۰۰۸ میلادی تاکنون و اهمیت این آب راه بین‌المللی که سالانه ۲۰ هزار کشتی اقدام به انتقال کالا می‌نمایند، سبب شد تا در کانون توجهات جهانی قرار بگیرد. شورای امنیت سازمان ملل متحد نیز در این راستا با اتخاذ موضع، ظرف یکسال اقدام به صدور چهار قطعنامه علیه دزدی دریایی در سواحل سومالی نمود.

واژگان کلیدی: دزدی دریایی، سومالی، آمریکا، بحران، آفریکوم

^۱ . کارشناس مسائل آفریقا و خاورمیانه

مقدمه

کشور سومالی با مساحتی بالغ بر ۶۳۷/۶۵۷ کیلومتر مربع و نوار ساحلی به طول بیش از ۳۳۰۰ کیلومتر در اقیانوس هند و خلیج عدن بهترین شرایط طبیعی را برای پهلوگیری کشتی‌های نفت‌کش و تجاری در اکثر سواحل خود داشته و علاوه بر این، از بنادر متعددی نیز همچون موگادیشو، کیسمایو، بوساسو، بریرا و ... برخوردار می‌باشد. کشور سومالی به عنوان یکی از استراتژیک ترین کشورهای قاره آفریقا و به تعبیری یکی از مهمترین کشورهای منطقه شاخ آفریقا می‌باشد که بر مسیر تردد کشتی‌های مختلف تجاری و نظامی از اقیانوس هند و خلیج عدن گرفته تا دریای سرخ و دریای مدیترانه نظارت کامل دارد.

افزایش چشمگیر حملات راهزنان دریایی سومالیایی به کشتی‌های مختلف در سال ۲۰۰۸ میلادی، امنیت مسیرهای کشتیرانی را که هر ساله حدود بیست هزار کشتی در انواع مختلف از آن عبور می‌کنند به شدت به خطر انداخته است. همین مسئله موجب افزایش هزینه بیمه کردن کشتی‌ها شده است و حتی برخی شرکتهای کشتیرانی مسیر حرکت خود را تغییر داده‌اند و به جای آن که از دریای سرخ و کانال سوئز بگذرند با عبور از دماغه امید نیک در جنوب آفریقا حرکت به سوی آمریکا یا اروپا را ادامه می‌دهند. این مسئله موجب افزایش هزینه سوخت و حمل و نقل شده است که بهای آن را باید مصرف‌کنندگان در سراسر جهان بپردازند.

بیش از ۱۲۰ مورد حمله به کشتی‌ها از ملیتهای مختلف و ربایش بیش از ۳۰ فروند به همراه خدمه آنها در سال ۲۰۰۸ میلادی و بیش از ۶۰ مورد حمله به کشتی‌های تجاری و ربایش ۲۰ کشتی در سه ماهه نیمه اول سال ۲۰۰۹ میلادی گزارش شده است. شایان ذکر است که برخی از صاحبان کشتی‌های ربوده شده مانند

آلمان، مصر، یمن، ژاپن، اندونزی، ترکیه و ... با پرداختن باج درخواستی و برخی دیگر نیز مانند فرانسه و آمریکا با انجام عملیات نظامی اقدام به آزادسازی کشتی های خود نموده‌اند.

سؤال اصلی که در اینجا مطرح می‌باشد این است که؛ ریشه های بروز چنین پدیده‌ای در عصر جدید چیست و چه گروه یا کشورهایی این وضعیت را ایجاد کرده و یا از آن بیشترین سود و بهره را می‌برند؟ قبل از ارائه هر گونه پاسخی به این سؤال، به نظر می‌رسد که بهتر باشد با بررسی موقعیت منطقه شاخ آفریقا، زمینه ارائه تصویر روشنی برای تحلیل این پدیده ارائه گردد.

جایگاه استراتژیکی منطقه شاخ آفریقا

منطقه شاخ آفریقا^۱ متشکل از کشورهای سودان، اتیوپی، اریتره، جیبوتی و سومالی می‌باشد که به لحاظ موقعیت خاص جغرافیائی یکی از مهمترین مناطق ژئواستراتژیکی در جهان محسوب می‌شود. این اهمیت ناشی از برخورداری منطقه از پارامترهای مهمی نظیر: احاطه بر دریای سرخ و تنگه باب‌المندب (به عنوان گلوگاه ارتباطی اقیانوس هند به دریای مدیترانه و قاره اروپا)، دروازه ورود آسیا و خاورمیانه به آفریقا، محل تلاقی تمدنهای خاورمیانه و آفریقا و خاستگاه رشد و گسترش فرهنگ اسلامی - آفریقائی در آفریقای زیر صحرا است. به همین دلیل این منطقه همواره یکی از کانونهای نفوذ قدرتهای بزرگ به ویژه در دوران نظام دو قطبی و جنگ سرد، بوده است.

علاوه براین، منطقه شاخ آفریقا برخلاف میزان وسعت آن، بحرانهای سیاسی و امنیتی زیادی را در خود جای داده است که در این راستا می‌توان به وجود بحرانهای داخلی این کشورها همانند سودان(بحران جنوب و بحران دارفور)، سومالی(جنگ

داخلی که از سال ۱۹۹۱ میلادی تا کنون ادامه دارد) و تنشهای مرزی این کشورها با یکدیگر (اتیوپی با اریتره، اریتره با جیبوتی، سودان با اتیوپی، اتیوپی با کنیا، سومالی با اتیوپی و کنیا، ...) که منجر به بروز درگیریهای نظامی بین این کشورها شده است، اشاره نمود.

الف - عوامل تاریخی و جغرافیایی

به لحاظ اهمیت استراتژیک این منطقه در کنار شرایط مناسب آب و هوایی، سبب شده است تا از دوران باستان مورد توجه قدرتهای زمان خود و مهد پیدایش تمدنهای کهن (منلیک، حبشه، هرار، نیل و غیره) قرار گیرد. حضرت سلیمان این سرزمین را که بخشی از قلمروی حاکمیت ملکه سبا بود به زیر سلطه خود درآورد و پسرش منلیک اول (حاصل ازدواج با ملکه سبا) اولین امپراتوری قدرتمند حبشه را در این منطقه بنا نهاد. مسلمانان صدر اسلام نیز در ابتدا به عنوان پناهگاه و سپس برای ترویج اسلام به این منطقه تردد نمودند و دولت - شهر اسلامی هرار را در قلب منطقه، در چهار راه مواصلاتی بین اتیوپی، جیبوتی و سومالی امروز پایه گذاری کردند که توانست در مقطعی کل منطقه شاخ آفریقا را به سیطره خود درآورد. مسیحیت از این منطقه به عنوان سرزمین مقدس برای نفوذ در شرق آفریقا و منطقه زیر صحرا استفاده کرد. به همین دلیل طی قرنهای متمادی، قدرتهای استعماری (پرتغال، انگلیس و اسپانیا) با کمک میسیونرهای مذهبی به بسط و گسترش نفوذ خود در این منطقه پرداخته و هر گونه حرکت مردمی در جهت ایجاد حکومتهای اسلامی را به شدت سرکوب نمودند.

حمله ایتالیا به حبشه و اشغال آن که از جمله عوامل بروز جنگ جهانی دوم و انحلال جامعه ملل بشمار می رود، در حقیقت تلاش وافر موسولینی برای تسلط بر این

منطقه استراتژیک بود. سالها بعد در دوران اوج جنگ سرد، اتحاد جماهیر شوروی برای گسترش نفوذ خود در منطقه شاخ آفریقا، ژنرال محمد زیاد باره حاکم سومالی را تحت حمایت خود قرار داد که این مساله باعث شد تا کشور اتیوپی در سایه امپراتوری قدرتمند هایله سلاسی به عنوان متحد قوی غرب عرض اندام کند. به این ترتیب منطقه شاخ آفریقا به کانون رقابت دو ابر قدرت آمریکا و شوروی در دوران جنگ سرد تبدیل شد و حمایت از حکومت‌های اتیوپی و سومالی در دستور کار آنان قرار گرفت. بنابر اطلاعات موجود آمریکائی‌ها در زمان حکومت هایله سلاسی، با استقرار دستگاه‌های استراق سمع در کشور فعلی اریتره - که در آن زمان متعلق به کشور اتیوپی بود - فعالیت‌های شوروی را در کل منطقه شمال و شرق آفریقا و حتی خاورمیانه تحت کنترل داشتند.

ب- عوامل سیاسی

کشور سودان: از سال ۱۹۸۹ میلادی که حکومتی رادیکال، انقلابی و اسلام گرا در سودان بر سر کار آمد، این کشور از جایگاه و اهمیت قابل ملاحظه‌ای در سیاست خارجی آمریکا برخوردار گردید. علاوه بر این، کشف ذخایر نفت و گاز در این کشور سبب شد تا توجه بیشتر کشورهای غربی به ویژه ایالات متحده آمریکا را به خود جلب نماید. یکی از مهمترین اهداف آمریکا برای کنترل بحران دارفور بخشی از سناریویی است که از آن به عنوان سناریوی تجزیه گام به گام سودان یاد می کنند. بر اساس این سناریو، سودان به عنوان پهناورترین کشور قاره آفریقا و تحت حاکمیت اسلام‌گراها باید تجزیه شود تا اسباب نگرانی ابر قدرت‌ها و در رأس آنها آمریکا از بین برود. تجزیه سودان که پیش از این با امضای توافقنامه صلح و اعطای خود مختاری به منطقه جنوب،

جلوه ای عینی و عملی به خود گرفته است، بخشی از پازل خاورمیانه بزرگ و اشنگتن می تواند باشد.

کشور اتیوپی: با مساحت $۱/۱۰۴/۳۰۰$ کیلومتر مربع و جمعیتی بالغ بر ۸۰ میلیون نفر پر جمعیت ترین کشور منطقه می باشد^۲ که بیش از ۶۵ درصد جمعیت آن را مسلمانان شافعی مذهب تشکیل می دهد. حاکمیت مسیحی و تلاش کشورهای غربی مسیحی برای حفظ پایگاه مسیحیت در این کشور مهم شاخ آفریقا سبب شده است تا جایگاه مهمی در سیاستهای منطقه ای کشورهای غربی به ویژه ایالات متحده آمریکا داشته باشد. حمایت آمریکا از موضع این کشور در قبال اریتره، تشویق و حمایت مادی و لجستیکی از این کشور برای حمله به دولت اسلام گرایان سومالی و اشغال کشور مزبور برای مدت دو سال و ... از جمله این موارد می باشد.

کشور اریتره: این کشور با مساحتی بالغ بر ۱۲۱ هزار کیلومتر مربع و با نوار ساحلی به طول ۱۰۰۰ کیلومتر در حاشیه دریای سرخ دارای موقعیت جغرافیایی بسیار مهمی می باشد. با نگاهی به تاریخ منطقه متوجه این حقیقت می شویم که دولت عثمانی به دلیل مشرف بودن اریتره بر جزیره العرب و احساس خطر علیه اماکن اسلامی در این منطقه موجبات خروج پرتغالیها را از اریتره در سال ۱۵۵۷ میلادی فراهم نمود. بدین ترتیب اریتره به مدت سه قرن از سال ۱۵۵۷ تا ۱۸۶۵ میلادی، تحت حاکمیت دولت عثمانی قرار گرفت و پس از آن هم از سال ۱۸۶۵ تا سال ۱۸۸۵ میلادی تحت حاکمیت مصر اداره شد. به دنبال برگزاری اجلاس برلین در سال ۱۸۸۴ میلادی با هدف تقسیم مناطق نفوذ کشورهای استعمارگر اروپایی، اریتره در سال ۱۸۸۵ میلادی به تصرف ایتالیا در آمد که این وضعیت ۵۶ سال ادامه داشت و در سال ۱۹۴۱ با افول قدرت ایتالیا در جنگ جهانی دوم خاتمه یافت. با حمایت متفین (آمریکا، روسیه و انگلیس)

اریتره تحت قیمومت انگلیس قرار گرفت. در سال ۱۹۵۲ میلادی انگلیس در چارچوب اتحادیه فدرال، اریتره را به اتیوپی واگذار کرد و هایلنه سلاسی پادشاه اتیوپی پس از مدتی با انحلال کلیه سازمانها و موسسات مدنی اریتره، عملاً اتحادیه فدرال را ملغی و در سال ۱۹۶۲ میلادی با حمایت آمریکا رسماً اریتره را به اتیوپی الحاق نمود و به آمریکا اجازه داد پایگاه مهم "کانیواستیشن" در نزدیکی شهر اسمره را ایجاد نماید. در نهایت اینکه مردم اریتره، پس از ۳۰ سال مبارزه با حکومت‌های هایلنه سلاسی و هایلهماریام در اتیوپی در ۲۴ مه ۱۹۹۳ میلادی رسماً به استقلال دست یافتند و این کشور در ۲۸ مه همان سال به عنوان یکصد و هشتاد و دومین عضو سازمان ملل، پذیرفته شد.

کشور جیبوتی: موقعیت این کشور مسلمان در کنار دریای سرخ و وجود تأسیسات بندری مناسب، امکان پهلو گرفتن و سرویس‌دهی به کشتی‌های عظیم باربری و نفتکشهای گول‌پیکر را فراهم آورده است که این سبب شده تا موقعیت متمیزی را به عنوان پایگاه ترانزیتی جهت صدور کالا به کشورهای شرق آفریقا و منطقه زیر صحرا در اختیار این کشور قرار دهد. در حال حاضر ۸۲ درصد درآمدهای جیبوتی متکی به بخش خدمات بندری می‌باشد.

کشور سومالی: کشور سومالی با مساحت ۶۳۷۶۵۷ کیلومتر مربع، از لحاظ وسعت، چهارمین کشور جهان به شمار می‌رود. این کشور در غرب اقیانوس هند، جنوب خلیج عدن و در شرق قاره آفریقا و در همسایگی کشورهای اتیوپی (از غرب با ۱۶۲۶ کیلومتر مرز)، جیبوتی (از شمال غربی با ۵۸ کیلومتر مرز) و کنیا (از جنوب غربی با ۶۸۲ کیلومتر مرز) واقع شده است و خط استوا از قسمت جنوبی آن می‌گذرد.^۲ کشور سومالی با دارا بودن خطوط ساحلی سومالی به طول حدود ۳۳۰۰ کیلومتر در مجاورت اقیانوس هند قرار گرفته است.^۴ کشور سومالی پس از سقوط حکومت زیادباره در سال ۱۹۹۱

میلادی دستخوش جنگ داخلی گردید که نه تنها زمینه حضور برخی بازیگران منطقه‌ای و بین‌المللی را برای دخالت در امور این کشور فراهم آورد بلکه با ادامه بحران داخلی تبدیل به یک تهدید قابل توجه منطقه‌ای و بین‌المللی گردید.

موقعیت استراتژیک دریایی منطقه شاخ آفریقا

بخش اعظمی از منطقه شاخ آفریقا با احاطه بر دریای سرخ و تنگه باب‌المندب، گلوگاه ارتباطی اقیانوس هند به دریای مدیترانه و قاره اروپا و همچنین دروازه ورود آسیا و خاورمیانه به آفریقا محسوب می‌شود. دریای سرخ از ۳۸۰ جزیره تشکیل شده است که ۶۶ درصد آن متعلق به کشورهای عربی (یمن، مصر، سودان، عربستان سعودی) و مابقی آن متشکل از ۱۲۶ جزیره متعلق به کشور اریتره و ۶ جزیره نیز به کشور جیبوتی تعلق دارد.^۵ مساحت کل منطقه ۴۳۸ هزار کیلومتر مربع و طول دریای سرخ از باب‌المندب تا کانال سوئز ۱۹۰۰ کیلومتر است.

پهنای این دریا در شمال ۱۸۰ کیلومتر و در جنوب به ۳۷۰ کیلومتر می‌رسد. طول سواحل آن ۴۹۳۸ کیلومتر است که ۴۲۴۴ کیلومتر آن در دست شش کشور عربی (اردن، مصر، عربستان سعودی، یمن، سودان و جیبوتی) قرار دارد و کشور اریتره ساحلی در حدود ۶۸۳ کیلومتر و رژیم اشغالگر صهیونیستی نیز ۱۱/۲۶ کیلومتر ساحل دارد.

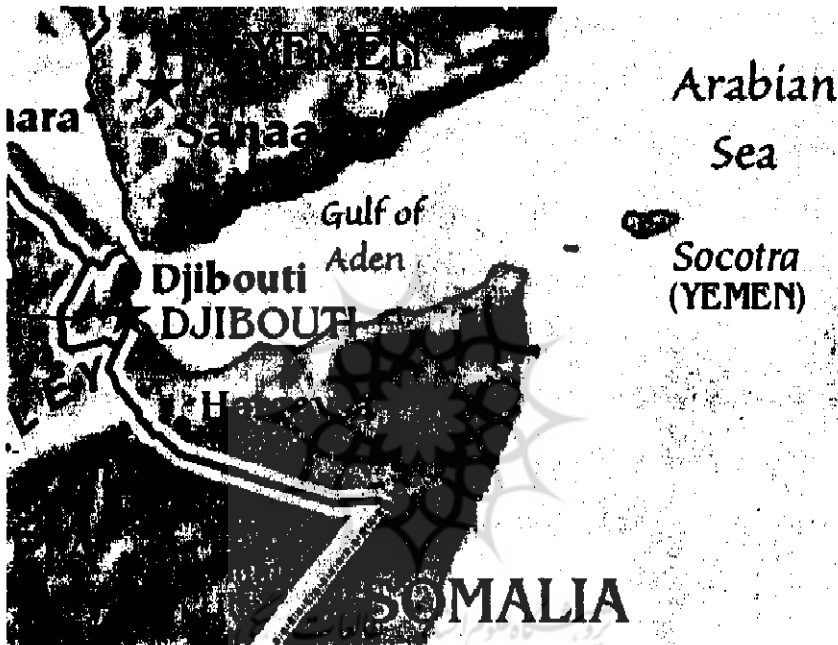
عرض تنگه باب‌المندب ۳۲ تا ۲۸ کیلومتر می‌باشد و حدود ۱۷ نیز بندر مهم در سواحل دریای سرخ فعال هستند. موقعیت جغرافیایی کشورهای سودان، اریتره، جیبوتی در منطقه شاخ آفریقا سبب شده است تا دریای سرخ به تنها منفذ دریایی آنها تبدیل شود. در دوران جنگ سرد، این منطقه بخشی از کمر بند امنیتی شوروی سابق بود و اهداف راهبردی آمریکا و متحدان آن در این منطقه، محاصره شوروی، جلوگیری از

پیشرفت نفوذ آن حمایت از امنیت اسرائیل و تأمین راه‌های انتقال سوخت از این حوزه به اروپا بوده است. پس از پایان جنگ سرد، اهمیت ژئوپولیتیکی این حوزه در برخی ابعاد و زمینه‌ها کاهش یافته، ولی با آغاز جنگ دوم خلیج فارس و آزادی کویت، اهمیت استراتژیکی این منطقه بار دیگر متحول و برجسته گردید. آمریکا در جنگ به اصطلاح آزادی کویت، از این منطقه کمال بهره برداری نموده و پس از یازدهم سپتامبر ۲۰۰۱ میلادی، بوش (پسر) از این منطقه برای مبارزه با تروریسم جهانی، به خوبی استفاده نموده است.

دریای سرخ در اندیشه متفکران، استراتژیست‌ها و رهبران صهیونیستی، جایگاه بسیار مهمی دارد. در این راستا بن گوریون، اولین نخست وزیر رژیم صهیونیستی و از مؤسسان دولت صهیونیستی در ارزیابی از اهمیت استراتژیک بندر ایلات گفت: «حیات و مرگ اسرائیل در گروه این دریاست». رژیم صهیونیستی همیشه خود را در محاصره اعراب می دیده است؛ از این رو استراتژی سنتی آن در حوزه دریای سرخ، بر شالوده دکترین بن گورین قرار گرفته است. بر اساس این دکترین، رژیم صهیونیستی باید مناسبات خود را با کشورهای پیرامون جهان عرب، گسترش دهد تا از این رهگذر، امکان محاصره اعراب مخالف با اسرائیل را فراهم آورد. موشه دایان، وزیر جنگ پیشین اسرائیل و یکی از نظریه پردازان صهیونیستی، درباره اهمیت بندر ایلات و دریای سرخ اظهار داشت: «این بندر، دروازه اسرائیل بر روی آسیا و آفریقا است». وی درباره اهمیت کشورهای این منطقه نیز گفته است: «ثبات و امنیت اسرائیل در گروه امنیت و ثبات اتیوپی است.»

خلیج عدن واقع در شمال کشور سومالی که دریای مدیترانه و دریای سرخ را به اقیانوس هند متصل می کند، یکی از خطرناک‌ترین راه‌های آبی جهان و عمده‌ترین مسیر قاچاق انسان از سومالی به یمن و دیگر نقاط جهان است. طبق گزارش

کمیساریای عالی سازمان ملل در امور پناهندگان (UNHCR) تنها در فاصله ژانویه تا اکتبر سال ۲۰۰۷ بیش از ۲۳۵۰۰ نفر از کشورهای سومالی و اتیوپی به یمن قاچاق شدند که سهم سومالیایی ها در حدود ۱۴ هزار نفر بوده است. بر این اساس این منطقه نیز برای جنایتکاران بین‌المللی کاملاً شناخته شده است.

منطقه خلیج عدن که امروزه به عنوان منطقه خطرناک معرفی می شود، مملو از کشتی‌های جنگی است. ناوگان پنجم آمریکا با هدف مبارزه با تروریسم تقریباً همیشه در این آب‌ها حضور دارند. نیروی اتحادیه اروپا به نام "آتلانتا" با هدف مقابله جدی با دزدان دریایی سومالی به موازات ناوگان نظامی برخی کشورها همچون هند، چین، کره جنوبی، ژاپن، ایران، ترکیه، مالزی و... در آبهای نزدیک سواحل سومالی مستقر شده تا بتوانند امنیت کشتی‌های تجاری را در مقابل حملات دزدان تأمین نمایند که تا

حدودی نیز توانستند در این زمینه موفق عمل نمایند. به نظر می‌رسد بعضی از کشورهای اروپایی چندان به تاثیر این کار معتقد نیستند. دلیل این عدم اطمینان، مسیری است که انتخاب می‌کنند. آنها به روش بازمانده از "واسکو دی گاما" کشتی‌های خود را با هزینه‌ای سنگین و راهی طولانی از جنوبی‌ترین نقطه آفریقا به سواحل شرق آفریقا می‌فرستند تا از طریق دماغه نیک، راهی آسیا، سرزمین ابریشم، ادویه و میوه‌های منطقه‌ای کنند. راهی که توسط فردیناند دو لیسبس و با طرح کانال سوئز باز شد، اما حساب سومالیایی‌ها را نکرده بود.

این منطقه از لحاظ ژئواستراتژیک برای ایالات متحده آمریکا اهمیت حیاتی داشته و دریای سرخ را به عنوان معبر راهبردی جهت خطوط ارتباطی ناوگان ششم (در دریای مدیترانه)، ناوگان پنجم در خلیج فارس و ناوگان هفتم در اقیانوس هند اهمیتی منحصر بفرد دارد.

از لحاظ ژئو اکونومیک این معبر راهبردی نقش موثری در تجارت جهانی دارد. سالانه ۱۶ تا ۲۰ هزار کشتی سوخت و تجاری از تنگه باب‌المنندب عبور می‌کنند و حدود ۴۰ درصد صادرات گاز مایع قاره آسیا از این دریا می‌گذرد و عبور ۶۵ درصد کل نفت صادراتی منطقه خلیج فارس به اروپا و ۳۰ درصد صادرات نفتی به جهان از طریق این معبر است. از لحاظ ژئوپولیتیک حساس‌ترین نقاط این منطقه کانال سوئز و تنگه باب‌المنندب است. حساس‌ترین جزیره منطقه جزیره "بریم" متعلق به کشور یمن است که در وسط تنگه قرار دارد و دریای سرخ را به دو قسمت تقسیم کرده و معبری به وجود آورده است که یک سوی آن قابل کشتیرانی و سوی دیگر آن پر از جزایر و غیر قابل دریانوردی است.

در هر حال، دریای سرخ و تنگه باب‌المنذب به عنوان یکی از مهمترین آب راه های بین‌المللی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و عبور کشتیهای حامل نفت از این منطقه که وارد اقیانوس هند می‌شوند بر اهمیت آن افزوده است. به همین نسبت، کشورهای پیرامونی این آب راه، به ویژه در منطقه شاخ آفریقا حائز اهمیت بوده که در مناسبات منطقه‌ای و بین‌المللی نقش مهمی را نیز ایفاء می‌کنند.

ظهور پدیده دزدی دریایی و دزدان سومالیایی

دزدی دریایی به عنوان پدیده‌ای که در دریاهای بزرگ انجام می‌گرفت، هزاران سال ادامه یافت. حتی کشتی‌های متعلق به یونان قدیم و رومی‌ها، غالباً و بارها در دریای اژه و مدیترانه، مورد حمله این دزدان قرار می‌گرفتند. در حقیقت، دزدان دریایی آن قدر قدرت و جسارت پیدا کرده بودند که حتی سرزمینی را که اکنون ترکیه نامیده می‌شود به عنوان مقر حکمرانی خود انتخاب کرده بودند. اقدامات آنان به گونه‌ای گسترش یافته بود که رومی‌ها در سال ۶۷ قبل از میلاد، ناچار شدند یک کشتی سرباز را برای گوشمالی دادن این دزدان جسور اعزام نمایند تا مقر حکمرانی آنها را از بین ببرند. دوره اوج شرارت و غارت دزدان دریایی بین سال‌های ۱۳۰۰ تا ۱۸۳۰ طول کشید.

این دزدان دریایی بیشتر در بندرهای آفریقای شمالی (مراکش، الجزیره، تونس و تریپولی) مستقر شده بودند که ایالت «بربرها» نامیده می‌شدند. آنها به کشتی‌های اروپائی که از مدیترانه عبور می‌کردند، حمله کرده و بعد از غارت کشتی مسافری آن را دستگیر کرده و می‌فروختند، یا به صورت غلام درآورده و به عنوان گروگان نزد خود نگاه می‌داشتند. بنابراین، اگر الجزیره در سال ۱۸۳۰ میلادی توسط فرانسوی‌ها فتح

نمی‌شد، شاید هرگز این غارت و چپاول دزدان دریایی این منطقه هم به این زودی خاتمه نمی‌یافت.^۶

شروع اولیه پدیده دزدی دریایی در سواحل سومالی از اوایل سال ۱۹۹۵ میلادی زمانی که نیروهای وابسته به جنگ سالاران سومالیایی به یک کشتی تفریحی انگلیسی به نام "لونجوباردا" حمله کردند، شروع شد. البته کشتی مذکور توسط یک ناو کانادایی از دست دزدان دریایی نجات یافت. اما در ژانویه ۱۹۹۸ میلادی جنگ سالاران سومالیایی موفق به ربودن یک کشتی بلغاری شدند که بابت آزادی آن یک صد و ده هزار دلار نیز باج دریافت کردند. افزایش کشتی‌های ماهیگیری خارجی مجهز به تجهیزات مدرن روز در آب‌های سومالی، خشم ماهیگیران سومالیایی را که با ابزارهای ابتدایی، ماهی خود را صید می‌کردند برانگیخت. براساس تحقیقات صورت گرفته، در سال ۲۰۰۵ میلادی حدود ۷۰ کشتی ماهیگیری خارجی در سواحل سومالی مشغول ماهیگیری بودند که از این راه ۳۰۰ میلیون دلار به جیب شیلات کشورهای متبوع خود واریز می‌کردند.

برخی از کشورهای هسته‌ای همچون رژیم اشغالگر صهیونیستی زباله‌های اتمی خود را در آب‌های ساحلی این کشور تخلیه کرده و مشکلات عدیده‌ای را برای مردم فقیر این مناطق ایجاد می‌کردند. پژوهشگران محیط زیست دریاها در تحقیقات خود در آب‌های سومالی، بقایای زباله‌های هسته‌ای و مواد شیمیایی همچون ترکیبات جیوه، کادیوم و زباله‌های صنایع و مواد سمی و بیمارستانی را یافتند.

این مسایل باعث شد تا روند دزدی دریایی در این منطقه از سال ۲۰۰۰ میلادی از سرعت بیشتری برخوردار شود که در جدول ذیل این امر به روشنی قابل ملاحظه می‌باشد:

سال میلادی	تعداد جنگ‌های داخلی موفقیت آمیز (مورد)
۲۰۰۰	۱۳
۲۰۰۱	۱۸
۲۰۰۲	۱۹
۲۰۰۳	۲۲
۲۰۰۴	۲۸
۲۰۰۵	۳۵
۲۰۰۶	۱۰
۲۰۰۷	۳۵ (۱۰ مورد ربايش موفقیت آمیز بوده است)
۲۰۰۸	۲۰۸ (۴۳ مورد ربايش موفقیت آمیز بوده است)
۲۰۰۹ (سه ماه اول) ^۷	بیش از ۶۰ (۲۰ مورد ربايش موفقیت آمیز بوده است)

در وضعیت امروزی سومالی، دزدی دریایی یگانه محل "درآمد ملی" کشوری شده است که به دلیل از هم گسیختگی سیاسی و اقتصادی ناشی از جنگهای داخلی، تبدیل به ویرانه‌ای شده است که شاید دیگر نتوان آن را کشور خواند. کشور سومالی یکی از کشورهایی است که از سال ۱۹۹۱ میلادی تا کنون، ۱۸ سال جنگ داخلی سخت و تبعات آن که ناشی از ناتوانی دولت‌های ورشکسته آن بوده را تحمل کرده است. جنگی که نزدیک به یک میلیون نفر از جمعیت ۱۰ میلیونی این کشور را به کام مرگ فرستاد و جز فقر، سوء تغذیه، استاندارد های بهداشتی بسیار پایین، آوارگی بیش از یک میلیون و پناهندگی بیش از نیم میلیون نفر، استفاده گسترده از کودکان سرباز و قاچاق انسان، ثمره‌ای در بر نداشته است. پدیده دزدی دریایی که این روزها گسترش آن در سواحل سومالی نگاه‌ها را به این کشور آشوب زده متوجه کرده، قطعه دیگری است که مجموعه نابسامانی‌های این کشور را تکمیل می‌کند و هر چه اوضاع داخلی وخیم تر می‌شود

وسعت بیشتری پیدا می‌کند. بطور طبیعی، هنگامی که فقر و بیکاری بسیاری از شهروندان سومالیایی را آزار می‌دهد، روی آوردن به شغلی که سالانه تا ۳۰ هزار دلار عایدی خواهد داشت، وسوسه‌ای غیرقابل تحمل برای پیوستن به گروه دزدان دریایی در این کشور است. این مسیر پر تردد در کنار ساحلی که هیچ گونه نظارتی بر آن نیست فرصت مغتنمی را برای توسعه فعالیت دزدان دریایی فراهم کرده است. زیرا دزدی در دریا در مقایسه با ساحلی که در آن فقر و جنایت بیداد می‌کند، شغل راحت و پر درآمدی محسوب می‌شود.

کشور سومالی و نقش گروه‌های مختلف در دزدی دریایی

کشور سومالی تنها کشور اسلامی است که توسط کشورهای استعماری انگلیس، ایتالیا و فرانسه مورد تهاجم و استعمار قرار گرفت. تقسیم کشور سومالی توسط آنها، مشکلات عدیده‌ای را برای این کشور پهنآور ایجاد کرده است. سقوط رژیم زیاد باره در سال ۱۹۹۱ میلادی سبب شد تا این کشور در ورطه جنگ داخلی ویرانگری بیافتد که تاکنون نیز ادامه یابد. دخالت کشورهای منطقه و همسایگان در امور داخلی سومالی، سرچشمه بسیاری از مشکلات سیاسی و اجتماعی این کشور بوده است. دو کشور اتیوپی و کنیا به عنوان متحدین منطقه‌ای آمریکا در شرق آفریقا، چشم طمع به این سرزمین داشته و به همین دلیل در تحولات این کشور به طور فعالانه تاثیرگذار می‌باشند.

در راستای جواب دادن به سؤال اصلی این تحلیل، در ذیل تلاش گردیده است تا مطرح نمودن فرضیه‌های مختلف در این زمینه و با دسته‌بندی عوامل موثر به دو گروه عوامل داخلی و عوامل خارجی، بتوان پاسخی تا حد امکان نزدیک به واقعیات ارائه کرد:

۱) عوامل داخلی

سقوط حکومت ژنرال زیاد باره رییس جمهور سومالی در سال ۱۹۹۱ میلادی سبب شد تا این کشور درگیر جنگ داخلی بین قبایل و گروه‌های مختلف داخلی برای تصاحب قدرت و تعیین حوزه نفوذ و فرمانروایی خود در این کشور شود. هرج و مرج داخلی در این کشور ضمن کمک به بروز و ظهور گروه‌های مختلف سیاسی مسلح و شبه نظامیان باج‌گیر در این کشور که معمولاً مورد حمایت‌های مالی و تسلیحاتی برخی از کشورهای منطقه و فرا منطقه‌ای (با هدف تأمین منافع سیاسی و اقتصادی آنان) قرار داشتند، سبب شد تا اوضاع اقتصادی و معیشتی مردم این کشور به شدت وخیم گردد. در نتیجه این امر، مردم برخی مناطق محروم مجبور شدند تا همانند گروه‌های مسلح شبه نظامی که برای تأمین مالی هزینه‌های خود دست به اقدامات غیرقانونی می‌زدند، برای به دست آوردن پول مورد نیاز خود وارد اقداماتی همچون آدم‌ربایی و راهزنی دریایی شوند. عدم وجود یک دولت قدرتمند مرکزی در سومالی برای کنترل این اقدامات و پول کلان ناشی از آن سبب تشویق سایرین شده است.

پنج گروه سازماندهی شده بیشتر حملات دزدی دریایی را در سواحل سومالی هدایت می‌نمایند و با استخدام ماهیگیران محلی تلاش می‌نمایند ضمن انجام اقدامات مورد نظر، از ردیابی و دستگیری مصون باقی بمانند. براساس اطلاعات کسب شده از یک دزد دریایی دستگیر شده، برای هر شناور ۱ الی ۲ میلیون دلار دریافت می‌شود که این مبلغ به شرح ذیل تقسیم می‌گردد: ۲۰ درصد به رییس گروه، ۲۰ درصد برای سرمایه‌گذاری که شامل خرید سلاح، مهمات، سوخت، مواد غذایی، سیگار و دیگر لوازم مورد نیاز عملیات‌های آتی می‌باشد، ۳۰ درصد به دزدان دریایی ۳۰ درصد به عنوان رشوه به حکومت محلی پرداخت می‌شود. دزدان دریایی اعضای خود را از قبایل مختلف به ویژه

از آنهایی شبکه وسیعی از قبایل کوچکتر را در اختیار دارند، انتخاب می‌کنند. فعال‌ترین گروه‌ها عبارتند از:

۱. (Eyl) از زیر قبایل عیسی محمود و لیلکاس (the Isse Mahmud and Leelkasse) که از قبیله بزرگ دارود (the Darood clan) می‌باشد.

۲. گاراد (Garad) از زیر قبیله عمر محمود (the Omar Mahmud subclan) که از قبیله بزرگ دارود می‌باشد.

۳. هوبیو (Hobyoo) از زیر قبیله هبرگدیر (the Habargedir) که خود از قبیله بزرگ هاویه (the Hawiye clan) می‌باشد؛

۴. هاردهیر (Hardheere) از زیر قبیله هبرگدیر (the Habargedir) خود از قبیله بزرگ هاویه می‌باشد؛

۵. موگادیشو (Mogadishu) از زیر قبیله هبرگدیر (the Habargedir) خود از قبیله بزرگ هاویه می‌باشد؛

الف) ایالت پانتلند سومالی

شرایط پیش آمده در اوضاع سیاسی و امنیتی کشور سومالی که ناشی از سقوط حکومت مرکزی در سال ۱۹۹۱ میلادی بود سبب شد تا برخی از مناطق سومالی همچون سومالی لند^۱ (Somali land)، پانتلند (Punt land) و جوبا لند (Juba Land) در صدد اعلام استقلال برآیند اما این اقدام با مخالفت جامعه جهانی به ویژه برای به رسمیت شناختن آنها مواجه شد. سومالی لند در شمال و پانتلند در شرق سومالی در مقایسه با قسمتهای جنوبی سومالی، در زمره امن‌ترین مناطق سومالی می‌باشند که با

استفاده از بحران موجود توانستند تشکیلات اداری مستقلی را برای اداره مناطق تحت کنترل خود ایجاد کنند.

ایالت خود مختار پانتلند که در سال ۱۹۹۸ میلادی اقدام به اعلام موجودیت کرد، در سالهای اخیر تبدیل به مکانی امن برای فعالیت دزدان دریایی که می توان گفت اکثریت آنها ماهیگیر می باشند، شده است. این عملیاتها که گفته می شود توسط تعدادی از افسران بازنشسته نیروی دریایی سابق سومالی و البته با هدایت خارجی صورت می پذیرد، سبب شده است تا منافعی را نیز برای مقامات این ایالت داشته باشد. آقای "محمود موسی حرسی" که به همراه خانواده اش از سال ۱۹۸۰ میلادی به کانادا مهاجرت کرده بود و با خرید یک پمپ بنزین به مدت بیش از ۲۵ سال در آن کشور زندگی می کرد، در ۸ ژانویه سال ۲۰۰۵ میلادی وقتی که معتمدان و ریش سفیدان قبیله وی، به دنبال یک رهبر جدید می گشتند به عنوان رییس جمهور ایالت خود خوانده پانتلند انتخاب شد^۱. برخی از رسانه ها معتقدند که بسیاری از دزدی های اخیر در این منطقه که طی سه سال گذشته صورت گرفته به رهبری نامبرده انجام شده است و وی نقش اصلی را در ماجرای ربودن کشتی های تجاری در خلیج عدن ایفاء می کرده است.^۲ منتقدین، حرسی را متهم می کردند که وزرای دولت خودمختار او از دزدان دریایی رشوه دریافت می کرده تا آنان را در کار خود آزاد بگذارند. به گزارش شبکه «ایرانتو» از تورنتو، آقای حرسی با رد دریافت حق و حساب از دزدان، به درگیری گسارده ساحلی با آنان، برای آزاد سازی دو کشتی اشاره می کند. این درحالی است که «راجر میدلتون» از کارشناسان مؤسسه سلطنتی روابط بین الملل در لندن معتقد است، دو حمله صورت گرفته در سال ۲۰۰۸ میلادی توسط افراد حرسی، به منظور حفاظت از کشتی های حامل مواد ساختمانی برای دولت محلی بود. میدلتون همچنین افزود، اگر

دولت آقای حرسی می خواست، می توانست به راحتی جلوی دزدی های دریایی را بگیرد، اما این کار تبدیل به تجارت پر سود برای منطقه شده است، بطوری که در سال ۲۰۰۸ میلادی، ربایندگان از این راه مبلغ ۵۰ میلیون دلار سود خالص برده اند. در حالی که بودجه سالانه دولت خودمختار پانتلند، در حدود ۲۰ میلیون دلار است. آقای احمد حسین، رییس کنگره سومالیایی های مقیم کانادا، با اشاره به کافی نبودن شواهد در خصوص دریافت رشوه در عین حال گفت: «حتی اگر تسانی دولت محلی با دزدان دریایی صحیح نباشد، اما عدم اطلاع دولت از چنین اتفاقات مهمی هم غیر قابل قبول است.» پس از برگزاری انتخابات ریاست جمهوری در سال ۲۰۰۹ میلادی، آقای فارول به عنوان رییس جمهور جدید این منطقه خودخوانده برنامه مبارزه با دزدی دریایی را در دستور کار خود قرار داد اما این تجارت پرسود سبب شد تا پسر وی با دزدان همکاری نماید.

سواى از منافع مادی که این دزدی دریایی برای مقامات فاسد این منطقه دارد، ادامه آن به شکل کنونی سبب خواهد شد تا ضمن توجه جامعه جهانی به این منطقه و تلاش برای انجام مذاکراتی با مقامات این منطقه خود خوانده جهت مقابله موثر با دزدی دریایی که تاثیر نامناسبی بر تجارت بین الملل گذاشته است، به معنای گام اول جهت گرفتن امتیازاتی از جامعه جهانی که در نهایت به آرزوی به رسمیت شناخته شدن آن به عنوان یک کشور مستقل می باشد، منتهی گردد.

ب) درآمد زایی برای مردم منطقه و تبدیل شدن دزدان به قهرمانان ملی

ایالت پانتلند دارای حدود ۱۳۰۰ کیلومتر ساحل از منطقه Gara'ad در حاشیه اقیانوس هند تا منطقه Laaso Surad در خلیج عدن می باشد که غنی ترین مناطق زیستی برای

انواع مختلف آبریزان را در اختیار دارد. اقدامات غیرقانونی کشتی های ماهیگیری غربی در صید بی رویه ماهی و منابع دریایی این منطقه (که یکی از غنی ترین منابع را در این زمینه دارا می باشد)، اقدام این کشتی ها در از بین بردن تورهای صیادان محلی سومالیایی و نپرداختن هزینه استفاده از منابع دریایی سومالیایی سبب شده است تا معاش روزمره مردم این مناطق با خطر جدی مواجه شود. علاوه بر این، اقدام کشورهای غربی به تخلیه زباله های سمی و زباله های اتمی^{۱۱} در سواحل سومالی که ناشی از عدم وجود حاکمیت مرکزی در سومالی می باشد، مردم سومالی این کشورها را به عنوان دشمنان درجه یک خود محسوب نمایند و همین امر سبب شده است تا برنامه ریزان دزدی ها^{۱۲} بتوانند به راحتی با استفاده از این بهانه ها برای توجیه افکار عمومی و همراه نمودن آنها بهره های لازم را ببرند. آنان بخشی از پول دریافتی برای آزادی کشتی ها را بین مردم شهرهای ساحلی سومالی توزیع کرده که این اقدام نه تنها باعث رونق اقتصادی در این منطقه شده است بلکه حمایت مردم را نیز کسب کرده و در نگاه مردم به قهرمانان ملی تبدیل شده اند. این موضوع باعث شده تا هر روز تعداد بیشتری از مردم سومالی به گروه های دزدی ملحق شوند.

بندر "ایل" (Bylc) که منطقه اصلی زندگی دزدان دریایی است در طول سال ۲۰۰۸ میلادی از روستایی کثیف به یکی از لوکس ترین نقاط سومالی تبدیل شد. قسمتی از درآمد دزدی دریایی صرف ساخت ویلاهای لوکس و خرید خودروهای لند کروز در این منطقه شده است. علاوه بر این، در این منطقه رستوران های مخصوص گروگان ها نیز ساخته شده است.

ج) گروه اسلام گرای تندرو موسوم به "الشباب"، شاخه نظامی محاکم اسلامی گروه دادگاه های اسلامی شریعت موسوم به محاکم اسلامی در سال ۲۰۰۶ میلادی موفق شدند تا با شکست جنگ سالاران مورد حمایت اتیوپی و آمریکا برای مدت شش

ماه بر این کشور حکومت نمایند اما این فرمانروایی دیری نپایید که با حمله نظامی ائیوپی در پایان سال ۲۰۰۶ میلادی و ابتدای ۲۰۰۷ میلادی از هم پاشید. حمله نیروهای نظامی ائیوپی با پشتیبانی آمریکا^{۱۳} به سومالی که منجر به برچیده شدن حکومت اسلام گرایان سبب شد تا این گروه به اسمره پایتخت اریتره رفته و در آنجا اقدام به بازسازی سازمان خود نمایند. در سپتامبر ۲۰۰۷ میلادی طی برگزاری اجلاسی در اسمره گروه "ائتلاف برای آزادی مجدد سومالی" (ARS) با هدف متمرکز نمودن حملات خود علیه نیروهای ائیوپیایی تا خروج آنها از خاک سومالی تشکیل شد. با تشکیل این گروه به ریاست شیخ شریف احمد، حملات به نیروهای دولتی سومالی و نظامیان ائیوپی توسط گروه الشباب (شاخه نظامی ARS - جناح اسمره) به شدت افزایش یافت به گونه‌ای که سبب شد دولت انتقالی سومالی به فکر مذاکره مستقیم با مخالفین بیافتد.

ادامه این حملات که می توان گفت بطور روزانه صورت می‌پذیرد، نیازمند حمایت مالی قابل توجهی می‌باشد که با توجه به تمرکز کشورهای غربی به ویژه آمریکا بر تحولات این کشور و انشعابات داخلی در بین اسلام گرایان که سبب شده است تا کمکهای مالی برخی کشورهای عربی (همانند عربستان و قطر) با مشکلاتی مواجه شود، استفاده از منابع دیگری همچون دریافت بخشی از درآمد دزدی دریایی به عنوان جایگزینی و لو موقت مد نظر قرار بگیرد. با فاصله بسیار کمی از تشدید حملات نظامی اسلام گرایان علیه نیروهای دولتی و نظامیان ائیوپیایی، میزان دزدی دریایی در سواحل سومالی نیز رشد قابل چشمگیری پیدا نمود که خود دال بر ارتباطی هر چند غیرمستقیم بین دو امر می باشد. علت عدم یافتن رابطه مستقیم بین این دو گروه را می‌توان در پیچیدگی ساختار قبایل در سومالی و برخی اقدامات ضد و نقیض آنها دانست.

شایان توجه اینکه در زمان ربایش کشتی اوکراینی فاینما که حامل تسلیحات روسی برای جنوب سودان بود، گروه الشباب المجاهدین خواستار دریافت برخی تسلیحات آن (سلاح های سبک و نارنج اندازها که امکان تخلیه سریع آنها وجود داشت) شده بود. البته دزدان دریایی بنا به دلایلی از جمله اینکه امکان پهلوگیری کشتی ربوده شده به دلیل اسکورت آن توسط ناوهای آمریکایی وجود نداشت و علاوه براین، دزدان به دنبال دریافت باج بودند که در صورت تحویل به گروه الشباب ممکن بود به این هدف خود نرسند، از همکاری سرباز زدند. میشل لیتز (Michael Leiter) رییس مرکز ملی مبارزه با تروریسم آمریکا نیز در مصاحبه ای عنوان کرد که بخشی از باج دریافتی توسط دزدان دریایی به دست تندروها در این منطقه می رسد.^{۱۲}

شبه نظامیان الشباب روز شنبه ۱۳۸۸/۱/۲۲ (۱۱ آوریل ۲۰۰۱) به دفاع از حمله دزدان دریایی به کشتی های خارجی در آبهای این کشور پرداختند. شیخ مختار روبرو^{۱۵} سخنگوی سابق گروه الشباب در کنفرانس مطبوعاتی در شهر بایدوا (Baïdoa) واقع در دویت و پنجاه کیلومتری موگادیشو اعلام کرد به این دلیل حمله دزدان دریایی را درست می دانیم که دلیلی برای استفاده کشتی سی خارجی از آبهای این کشور وجود ندارد.^{۱۶} این گروه شبه نظامی سومالی در حالی که به دفاع از اعمال دزدان دریایی پرداخت که بیشتر از آنها دوری گزیده بودند.

۲) عوامل خارجی

به رغم کاهش چشمگیر میزان دزدی دریایی در آبهای بین المللی در سالهای اخیر میزان این گونه دزدی ها در آبهای خلیج عدن در یکسال گذشته چندین برابر شده است. افزون بر این، دزدی دریایی در آبهای ساحلی کشور سومالی به شیوه ای کاملاً نوین صورت می گیرد و نشان از این مساله دارد که دزدان دریایی سومالی تبهکارانی کاملاً سازمان یافته هستند. آنان از تجهیزات دریایی بسیار پیچیده و تسلیحات پیشرفته

بهره می‌گیرند و قادرند به آسانی کشتی‌های تجاری را به دام بیندازند. از طرف دیگر پنج گروه فعال دزدان دریایی سومالیایی از شبکه اطلاع‌رسانی بسیار خوبی در زمینه نوع کشتی‌های تجاری و میزان ارزش محموله، موقعیت ترددی آنها و تحولات موجود در منطقه در ارتباط با دزدی‌ها برخوردار می‌باشند که این امر، حضور و کمک عوامل خارجی را بیش از پیش تقویت می‌نماید.

الف) ایالات متحده آمریکا

نیروی دریایی انگلیس طی قرون ۱۸ و ۱۹ میلادی به بهانه مبارزه با بردگی و دزدی دریایی تونسیت هژمونی خود را در دریاها و اقیانوس‌ها تحکیم بخشید. در منطقه خلیج فارس و دریای عرب، انگلیسی‌ها به بهانه حمله دزدان دریایی عرب به کشتی‌های شرکت هند شرقی توانستند منطقه راهبردی این مناطق را به مستعمرات خود ضمیمه کنند. در آستانه هزاره سوم نیروی دریایی آمریکا به بهانه حملات دزدی دریایی اندونزی، حضور ناوگان‌های خود را در این منطقه از جهان افزایش دهد و توانست در این رهگذر بر مهمترین نقاط استراتژیک معابر آبی مجمع‌الجزایر اندونزی در دریاهای جنوب شرقی آسیا مسلط گردد.

در منطقه شاخ آفریقا و منطقه راهبردی باب‌المندب، پس از فروپاشی دولت - ملت سومالی، تنش‌ها و جنگ‌های داخلی افزایش و امنیت منطقه را به مخاطره انداخت. آمریکا به بهانه بازگرداندن ثبات و امنیت به منطقه شاخ آفریقا در چارچوب عملیات "اعاده امید" در سومالی دخالت کرد ولی مردم سومالی درس تلخی به سربازان آمریکایی دادند و باعث فرار ارتش آمریکا از سومالی شدند. پس از یازده سپتامبر، آمریکا به بهانه مبارزه با تروریسم و طالبان به همراه فرانسه پایگاهی در کشور جیبوتی تاسیس کرد. دولت

آمریکا پس از شکست جنگ سالاران مورد حمایتش در مقابله با گروه دادگاه های اسلامی شریعت سومالی در سال ۲۰۰۶ میلادی، تلاش نمود تا با تغییر کار ویژه این گروه های مسلح به دزدان دریایی برای استفاده از شرایط مناسب منطقه به ویژه در مناطق ساحلی ایالت پانتلند با هدف ایجاد فضای لازم زمینه برای حضور نظامی و امنیتی موجه خود در سواحل کشور سومالی فراهم آورد. موقعیت جغرافیایی ممتاز سومالی و ذخایر غنی این کشور همچون اورانیوم، نفت و گاز باعث گردید تا کشورهای غربی به ویژه ایالات متحده آمریکا علاقمندی وافری به استفاده از وضعیت موجود داخلی این کشور برای دنبال نمودن منافع اقتصادی و امنیتی خود برآیند. در همین راستا، در چارچوب قطعنامه شماره ۱۸۵۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد که در شانزدهم دسامبر ۲۰۰۸ میلادی صادر گردید، یک گروه تماس متشکل از ۲۴ کشور با پیشگامی ایالات متحده آمریکا تشکیل یافت.

البته لازم به ذکر است که این اهداف را می توان به اهداف اولیه برای ایجاد بحران و اهداف ثانویه دنبال شده پس از ایجاد بحران دسته بندی کرد:

اهداف اولیه از ایجاد بحران

۱) تقویت حضور نظامی و امنیتی در یکی از مهمترین آب راه های بین المللی

جهان

ایالات متحده آمریکا پس از حملات یازده سپتامبر ۲۰۰۱ میلادی درصدد برآمد تا با تشکیل ائتلافی نظامی تحت عنوان "Combined Task Force 150" حضور نظامی خود را در این منطقه از جهان تحکیم بخشد. شایان ذکر است که ناوگان هفتم نیروی دریایی آمریکا سال هاست که برای حفاظت از آبهای شاخ آفریقا در این منطقه مستقر است. در

حقیقت این نیروی دریایی، مکمل ناوگان پنجم آمریکا در منطقه خلیج فارس می‌باشد که در دوران جنگ خلیج فارس و حمله به عراق نقش مهمی را ایفاء نمود. ایالات متحده آمریکا به دنبال توجیهی برای افکار عمومی منطقه و جهان به منظور تقویت نیروی مذکور با هدف در دست گرفتن کنترل این آب راه مهم بین‌المللی می‌باشد. البته دولت آمریکا درصدد است تا با استفاده از امکانات ناتو و کشورهای اروپایی در این زمینه اقدام نماید تا ضمن کاهش هزینه‌های این اقدام پر هزینه، از حضور فعال رقیب قدیمی خود یعنی روسیه ممانعت بعمل آورده و همچنان سردمداری خود را در این زمینه حفظ نماید. در همین راستا مک کورمک سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا اعلام کرده است که سرقت‌های دریایی یک مشکل بین‌المللی است و آمریکا قصد ندارد آن را به تنهایی حل کند. وی همچنین گفته است که هیچ کشور دیگری هم مایل نیست به تنهایی این معضل را برطرف کند.

لازم به ذکر است که پس از حمله تروریستی به ناو "کول" در سواحل یمن، انفجار سفارتخانه‌های آمریکا در نایروبی و دارالسلام و حادثه یازده سپتامبر، ناتو اقدام به اعزام یگان‌های دریایی به سواحل منطقه نمود که ارتش آلمان در مدیریت نظامی و ستادی یگان دریایی ناتو نقش مهمی داشت. اهداف این حضور را می‌توان در دو محور زیر خلاصه کرد:

- ❖ ایجاد عقبه امنیتی _ لجستیکی برای تداوم عملیات نظامی ناتو در افغانستان
- ❖ ایجاد عقبه حمایت و پاسداری از معابر دریایی جهت تامین امنیت صدور نفت از منطقه خلیج فارس به کشورهای اروپایی و آمریکا.

در حال حاضر؛ ایالات متحده آمریکا یک کشتی هجده هزار تنی به نام "مونت ویتنی" (Mount witney) که دارای تجهیزات ارتباطات ماهواره‌ای و دستگاه‌های شنود

تجسسی مجهز می‌باشد را در سواحل سومالی مستقر کرده است. علاوه بر این، در گزارش مجموعه بین‌المللی بحران شماره ۹۵ مورخ ۱۱ ژوئن ۲۰۰۸ میلادی عنوان شده است که آمریکا در کشور حیوتی یک پایگاه مجهز دارد که از لحاظ تاسیسات و تجهیزات مخابراتی و ارتباطاتی در کل قاره آفریقا بی‌نظیر است و بودجه سالانه این پایگاه نیز ۱۰۰ میلیون دلار می‌باشد.

در اواسط ژانویه ۲۰۰۹ میلادی یک نیروی دریایی بین‌المللی به رهبری آمریکا به نام "Combined Task Force 151" برای مقابله با دزدی دریایی در سواحل سومالی تشکیل گردید. فرماندهی این گروه که متشکل از ۲۰ کشور مختلف می‌باشد برعهده یک رزم‌ناو آمریکایی خواهد بود. ناوگان پنجم آمریکا که در بحرین مستقر است عنوان کرد که این کشور دو ناو جنگی دیگر به همراه پوشش هوایی مناسب برای اجرای عملیات مذکور را در اختیار این گروه قرار خواهد داد.^{۱۷}

افزایش مجدد دزدی دریایی در سه ماهه نخست اول سال ۲۰۰۹ میلادی و عدم توفیق نیروهای بین‌المللی همانند آتلانتا در مقابله با روند روبه رشد دزدی‌ها سبب شد تا اعتماد موقت ایجاد شده در کارایی این نیروها به شدت متزلزل شود. این شرایط وضعیت مناسبی را برای ایالات متحده آمریکا ایجاد نمود تا ضمن تقویت ناوگان خود در این منطقه، به دنبال فرصتی برای اجرای نمایشی از توانمندی نیروی دریایی خود باشد. حمله دزدان دریایی سومالیایی در روز چهارشنبه ۱۳۸۸/۱/۱۹ (۸ آوریل ۲۰۰۹ میلادی) به یک فروند کشتی تجاری دانمارکی تحت پرچم آمریکا به نام "مرسک الاباما" (Maersk Alabama) که گفته می‌شد با محموله‌ای از غذا و اقلام کشاورزی برای نهادهای بین‌المللی و سازمان‌های خیریه عازم کنیا بود، فرصت مذکور را ایجاد کرد. کشتی مذکور با ۲۱ خدمه آمریکایی در ۳۵۰ مایلی سواحل سومالی در اقیانوس

هند مورد حمله دزدان قرار گرفت و آنها موفق شدند به طور موقت کنترل کشتی را بدست بگیرند. اقدام غیر منتظره تعدادی از افسران و ملوانان آمریکایی در حمله به دزدان و زخمی کردن یکی از آنها، سبب شد تا کشتی از کنترل دزدان سومالیایی خارج شود. دزدان سومالیایی که چاره ای جز ترک کشتی نداشتند با به گروگان گرفتن آقای ربحارد فیلیپس کاپیتان کشتی، با یک قایق نجات از کشتی خارج شدند. به دنبال این حادثه آمریکا اقدام به اعزام ناو USS Bainbridge به همراه چند کشتی جنگی دیگر به منطقه جهت هدایت برنامه آزادسازی کاپیتان ربوده شده آمریکایی نمود. نیروی دریایی آمریکا در نهایت پس از یک هفته از زمان اتفاق مذکور طی یک عملیات سریع موفق شد ضمن آزاد ساختن گروگان آمریکایی، سه تن از دزدان دریایی را کشته و یک نفر را نیز دستگیر نماید.^{۱۸} در واقع، می توان گفت که دولت آمریکا با اجرای نمایش اخیر تعقیب و گریز دزدان دریایی در اقیانوس هند و سواحل سومالی توسط ناوگان نظامی آن کشور بطور کلی به دنبال تحقق اهداف زیر و بهره برداری از آن در راستای سیاستهای استعماری خود بود:

(۱) با توجه به تفکر موجود مبنی بر کمک نیروهای غربی به ویژه آمریکا به ایجاد پدیده دزدی دریایی در سواحل سومالی، اقدام دزدان دریایی برای ربایش کشتی آمریکایی و نمایش گروگان گیری و آزادسازی وی، به گونه ای تلاش برای رفع اتهامات موجود از سیاستهای آمریکا در این زمینه بود؛

(۲) واکنش سریع نیروی نظامی آمریکا برای استقرار ناوگان نظامی و سرعت و دقت عمل در برنامه ریزی یک حمله آزاد سازی موفق، آن هم در مدت زمان کوتاهی از ربایش کشتی، تاییدی بر ادعای توانمندی نیروی نظامی آمریکا و ضرورت سرکردگی این کشور در امر مبارزه با پدیده دزدی دریایی در منطقه می باشد؛

۳) علاوه بر این، حمله موفقیت آمیز اخیر نیروی دریایی آمریکا به نوعی مانور تبلیغاتی جهت ارایه تصویری قدرتمند از نیروی دریایی آمریکا در مقایسه با رقیبان اروپایی به ویژه فرانسه که تاکنون دست به ۳ اقدام نظامی علیه دزدان دریایی زده است، بود.

۴) این اقدام آمریکا می‌تواند بستر ساز سیاست مورد نظر این کشور برای همراه نمودن جامعه بین‌المللی جهت اجرای عملیات زمینی مشترک در خاک سومالی علیه دزدان دریایی (که زمینه قانونی این اقدام نیز در قطعنامه ۱۸۵۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد دیده شده است) محسوب شود. در همین راستا، می‌توان به نوشته روزنامه کریستین ساینس مانیفور اشاره کرد که در آن پیتر چاک یکی از تحلیل‌گران آمریکایی عنوان داشته است که آمریکا می‌بایستی مراکز تمرکز و اردوگاه‌های دزدان را در سومالی هدف حملات خود قرار دهد و با این مسئله ریشه‌ای برخورد کند. تام ویلکرسون کارشناس نظامی از موسسه علوم دریانوردی آمریکا هم عقیده‌ای مشابه این دارد. کارشناسان نظامی می‌گویند برای پایان دادن به دزدی‌های دریایی در خلیج عدن و بخش غربی اقیانوس هند، آمریکا باید پایگاه‌های دزدان را در خاک سومالی نابود کند.

۲) ایجاد ترتیبات امنیتی مورد نظر در منطقه برای در اختیار گرفتن مهمترین

آبراه انتقال کالا و انرژی جهان

بعد از جنگ جهانی دوم، شوروی و آمریکا به عنوان دو قطب جهان در دوران جنگ سرد در پی استحکام نفوذ و اقتدار خود در آب‌های بین‌المللی و معابر و جزایر استراتژیک بودند. منطقه خلیج عدن و مدخل دریای سرخ پس از جنگ اوگادن (۷۸-۱۹۷۷)

میلادی) میان اتیوپی و سومالی به عرصه رقابت شدید میان دو قطب جهان تبدیل شده بود.

در دوران فعلی آمریکا جهت تقویت هژمونی جهانی خود به دنبال کنترل و تصرف معابر راهبردی دریاهاست. بطور مثال آمریکا برای افزایش ظرفیت مانور ناوگان‌های خود در آب‌های بین‌المللی به بهانه حضور دزدان دریایی و ناامن شدن مجمع‌الجزایر اندونزی، فیلیپین و مالزی حضور دریایی خود را افزایش داد و معابر مهم این مناطق را به ویژه خلیج مالک، خلیج بنگال و جزایر جنوب شرقی را تحت کنترل خود درآورد و به بهانه نسل‌کشی اقلیت مسیحی کاتولیک در جزایر تیمور شرقی توسط مسلمانان اندونزی، این جزایر را مستقل کرد و حاکمیت هواداران واشنگتن و جهان مسیحی را در این منطقه برقرار کرد. آمریکا در پرتو تشکیل جبهه جهانی علیه تروریسم پس از حادثه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ میلادی، با اغلب کشورهای منطقه شاخ آفریقا و دریای سرخ روابط اطلاعاتی امنیتی دارد. این کشور مناسبات راهبردی در سطوح مختلف با اتیوپی، یمن، مصر، اریتره، جیبوتی، کنیا، عربستان سعودی، اردن، رژیم صهیونیستی و دولت انتقالی سومالی به موازات جنگ سالاران سومالیایی دارد.

براساس آمار موجود سالانه ۲۰ هزار کشتی بطور سالانه اقدام به انتقال کالا (۳۲۵ میلیون تن) و نفت^{۱۹} از طریق خلیج عدن و باب‌المنندب به مقصد اروپا و آمریکا می‌نمایند که این امر نشان از اهمیت این آبراه بین‌المللی دارد. تسلط بر این آبراه و کنترل آن می‌تواند ضمن کنترل بر مسیر انتقال کالا و انرژی، امکان ایجاد محدودیت برای کشورهای ناهمسو با سیاستهای آمریکا همانند جمهوری اسلامی ایران در تردد آزاد و بدون مزاحمت را مهیا سازد. در صورت تحقق این امر، زمینه‌ای برای اعمال فشار بیشتر و افزایش هزینه‌های تجارت دریایی برای کشورهای مذکور خواهد شد. علاوه بر

این، امنیت این منطقه با هزینه سایر کشورها موجب خواهد شد تا مسیر انتقال انرژی به آمریکا و اروپا در انحصار این کشور قرار گرفته تبدیل به منبع عظیم درآمد برای این کشور شود. واشنگتن در جریان جنگ های خلیج فارس و جنگ با عراق - است بخشی از هزینه های عملیاتی خود را از جیب کشورهای نفتی عربی منطقه خلیج فارس تأمین کند. در شرایط جدید آمریکا نیز کوشش می کند اعراب خلیج فارس را در مبارزه با دزدی دریایی سر کیسه نماید. سعودی ها در زمان ربه شده نفتکش خود با ارزش بیش از یکصد میلیون دلار توسط دزدان دریایی سومالیایی، اعلام کرد برخی از طرفها درصدد باج خواهی از آنها می باشند.

ایالات متحده آمریکا در راستای سیاستهای منطقه ای خود به دنبال تأمین امنیت رژیم صهیونیستی، تسلط کامل بر دریای سرخ و تأمین امنیت حمل و نقل دریایی نفت خلیج فارس از این مسیر می باشد؛ در تلاش است تا حضور نظامی خود را در پایگاههای زیر تقویت نماید:

- ۱) پایگاه "جیبوتی" (۲) پایگاه "دیگو گارسیا" بزرگترین پایگاه آمریکا در اقیانوس هند
- ۳) بندر "مطیره" در عمان (۴) جزیره "مصیره" در ۶/۴ کیلومتری تنگه هرمز
- ۵) بندر "مومباسا" و فرودگاه تنبوکی در کنیا (۶) بندر "ایلات" در سرزمین اشغالی فلسطین (۷) "جزیره ماهی" در مجمع الجزایر سیشل

۳) توجیه طرح فرماندهی آمریکا برای آفریقا موسوم به آفریکوم

قبل از پرداختن به اهداف ایالات متحده آمریکا در ارتباط با قاره آفریقا که بخشی از آن استفاده نظامی از موقعیت این قاره سیاه است استای تأمین منافعش می باشد، بهتر است

بطور مختصر با پایگاه های نظامی این کشور در مناطق مختلف جهان که به شرح ذیل می باشند، آشنا شویم:

۱- فرماندهی اروپا- اُشتوتگارتک: منطقه ای در حدود ۱۳ میلیون مایل مربع را در ۸۹ کشور از نروژ تا بالتیک مدیترانه بخشی از خاورمیانه تا کیب گود هوپ در

آفریقای جنوبی را تحت پوشش هوایی دریایی و زمینی دارد؛

۲- مرکز آموزشی ارتش هفتم و مرکز یکصدم گروه پشتیبانی در شهر Grafenwoehr آلمان؛

۳- مرکز تمرین در آب و هوای استوایی در شهر Fort Clayton پاناما از ۱۹۶۲ میلادی؛

۴- مرکز نیروی دریایی در آرپا و گوام که ۱۰۰ میلیون مایل مربع را در برمی گیرد و شامل ۲۰۰ کشتی و ۲۵۰ هزار دریانورد است؛

۵- مرکز هوایی نیروی دریایی در Keflavik , Iceland ؛

۶- مقر پشتیبانی دریایی در Naples , Italy ؛

۷- مقر دریایی در اسپانیا تنگه جبل الطارق Rota , Spain ؛

۸- پایگاه عملیاتی نیروی دریایی در این Sasebo, Japan این پایگاه مقر ناوگان هفتم دریایی با ۶۰ کشتی ۳۵۰ جنگنده و ۶۰ هزار پرسنل است؛

۹- پایگاه هوایی Sigonella Italy ایستگاه سیگونولا ویژه عملیات در مدیترانه است. این

پایگاه مرکز استقرار ۳۱۰۰ نظامی و ۸۰۰ غیر نظامی است که بیشتر به یگان هوایی شانزدهم و ناوگان جنگی سی و یکم اختصاص دارد؛

۱۰- پایگاه هوایی توزلا در بوسنی Tuzla Air Base, Bosnia-Herzegovina ؛

۱۱- پایگاه هوایی Incirlik در جنوب ترکیه مختص یگان سی و نهم رزمی هوایی

است؛

- ۱۲- پایگاه هوایی Kadena Air Base at Okinawa در ژاپن؛
- ۱۳- پایگاه هوایی Misawa Air Base در ژاپن جزیره Honsyu مرکز یگان سی و پنجم
رزمی؛
- ۱۴- پایگاه هوایی Yokota Air Force Base ژاپن در ۲۸ مایلی توکیو مقر یگان
ترابری- ۳۷۴؛
- ۱۵- پایگاه هوایی USMC Air Station Iwakuni در ۴۵ مایلی هیروشیما مرکز یگان
هوایی یکم نیروی دریایی؛
- ۱۶- پایگاه هوایی Kunsan Air Base در کره جنوبی ۱۵ مایلی سنول مقر یگان هشتم
رزمی نیروی هوایی؛
- ۱۷- پایگاه هوایی Osan Air Base کره جنوبی یگان ۵۱ رزمی هوایی و یگان هفتم
هوایی؛
- ۱۸- پایگاه هوایی Ramstein Air Base در آلمان یگان ترابری هوایی هشاد و ششم؛
- ۱۹- پایگاه هوایی Tazsar Air Base مجارستان وابسته به یگان ۴۰۶ ام
- ۲۰- پایگاه هوایی در بگرام افغانستان؛
- شایان ذکر است که آمریکا رسماً در عراق پایگاه ندارد. در واقع، پایگاه به مرکز
نظامی ثابتی گفته می شود که بر اساس امضای قرارداد مقر با کشور صاحب خاک برای
مدت طولانی مشخصی به امضاء می رسد این گونه پایگاه ها معمولاً برای مدتی بیشتر از
۵۰ سال اجاره می شوند و ظرفیت های آنها از ۳۰ هزار نفر به بالا است، اما آمریکا بطور
رسمی در عراق ۵۵ مرکز مهم نظامی دارد که تعدادی از آنها به شرح زیر است:
- (۱) پادگان "بلد" یا اناکوندا در ۶۸ مایلی بغداد در مساحتی در حدود ۱۵ مایل
مربع بیشتر به فعالیتهای هوایی مربوط می شود و در آن ۱۳۰ هواپیمای و ۱۲۰

بالگرد نیز مستقر است؛ ۲) "الطلیل" در ۱۴ مایلی ناصریه به مساحت ۲۰ مایل مربع؛ ۳) "الاسد" در ۱۲۰ مایلی بغداد تعداد ۱۷ هزار نظامی؛ ۴) "القیاره" در ۵۰ مایلی جنوب شرق موصل؛ ۵) "کمپ ویکتوری" نزدیک فرودگاه بغداد مساحت ۱۴۰ مایل مربع و ظرفیت ۲۰ هزار سرباز؛ ۶) پادگان "مارینز" نزدیک فرودگاه موصل واقع است؛ ۷) پادگان "کرکوک"؛ ۸) پادگان "اربیل" که هر کدام ۱۴ هزار نظامی را در بر می گیرند.

منافع ایالات متحده آمریکا در قاره آفریقا به سال ۱۷۸۶ میلادی زمانی که مغرب به عنوان اولین کشور آفریقایی این کشور را پس از استقلال به رسمیت شناخت برمی گردد. ۶ سال پس از این تاریخ ایالات متحده آمریکا اولین کنسولگری خود را در آفریقا در مغرب افتتاح کرد^{۲۰}. ایالات متحده آمریکا در دوره هشت ساله جورج دبلیو بوش توجه شایانی به آفریقا داشت تا جایی که بوش اولین رئیس جمهور آمریکا است که در دوره "کاخ سفید نشینی" خود دو بار (ژوئیه ۲۰۰۳ میلادی به پنج کشور و فوریه ۲۰۰۸ میلادی به پنج کشور دیگر) به قاره آفریقا سفر کرد. بعد از یازده سپتامبر سیاستهای آفریقایی بوش بیشتر سیاسی - نظامی بود به این معنی که کمکهایی که آمریکا به آفریقا می کرد بیش از آنکه جنبه توسعه‌ای داشته باشد، کمک هایی برای "مبارزه با تروریسم" و تلاش برای ایجاد پایگاه در این قاره بود.

طرح تاسیس فرماندهی جدید آمریکا در آفریقا تحت عنوان آفریکوم (Africom) در تاریخ ۱۳۸۵/۱۱/۱۳ توسط جورج بوش رئیس جمهور وقت آمریکا اعلام شد. رئیس جمهور وقت آمریکا در سخنان خود هدف از تاسیس این پایگاه را تقویت همکاری امنیتی آمریکا با آفریقا و ایجاد فرصتهای جدید برای تقویت توانمندی‌های شرکای آفریقایی دانست. وی همچنین تلاش برای تقویت صلح و امنیت در آفریقا و ارتقاء

توسعه، بهداشت، آموزش، دموکراسی و رشد اقتصادی را از دیگر اهداف تشکیل این فرماندهی برشمرد. به دنبال اظهارات بوش مبنی بر تشکیل فرماندهی آفریقا مقامات و مسئولین وزارت دفاع آمریکا با سفر به کشورهای شمال آفریقا و اتیوپی، غنا، کنیا، نیجریه، سنگال و آفریقای جنوبی طرح مذکور را برای تاسیس پایگاه آفریکوم در یکی از کشورهای قاره اعلام نمودند. علیرغم سفرهای متعددی که مقامات آمریکایی برای تاسیس پایگاه نظامی به کشورهای آفریقایی انجام دادند، مقامات کشورهای مذکور مخالفت خود را برای ایجاد این پایگاه اعلام کردند.^{۲۱} پیشتر مرکز فرماندهی نیروهای آمریکا در خاورمیانه و آسیای مرکزی (Centcom) و مرکز فرماندهی منطقه اقیانوس آرام (Pacom) به طور مشترک مسئولیت قاره آفریقا را برعهده داشتند. مقرر مرکز فرماندهی نیروهای آمریکا برای آفریقا بطور موقت در اشتوتگارت آلمان قرار دارد اما قرار است پایگاه آمریکایی در جیبوتی به "لیمونه" که در حدود ۲۰۰۰ نظامی آمریکایی در آن قرار دارد، برای این امر توسعه پیدا کند.

دلایل مخالفت کشورهای آفریقایی برای ایجاد پایگاه آفریکوم در سرزمینهای خود را

می توان به شرح زیر اعلام داشت :

- ترس از افکار عمومی داخلی که مخالف حضور نظامی آمریکا می باشد؛
- عدم اعتماد کشورهای منطقه به سیاستهای دولت آمریکا و واکنش از مداخله آن کشور در امور داخلی کشور میزبان.

ایالات متحده آمریکا که حدود ۱۰ درصد نفت مصرفی خود را از کشورهای آفریقایی مانند نیجریه وارد می کند، نگران افزایش نفوذ چین در آفریقا است. علاوه براین، آمریکا نگران رشد تروریسم در کشورهای بی ثبات آفریقایی مانند سومالی است. پنتاگون می گوید حداقل یک سوم از حدود ۴۰۰ عضو مرکز فرماندهی جدید،

دیپلمات‌ها و کارشناسان کمک‌های اقتصادی خواهند بود اما ناظران نظرات متفاوتی درباره تأسیس آفریکوم دارند. برخی معتقدند که تأسیس این مرکز فرصتی برای توجه بیشتر و موثرتر آمریکا به قاره آفریقا را بوجود آورده است.

اگرچه تا کنون هیچ کشور آفریقایی میزبانی مقرر مرکز فرماندهی جدید را به طور نهایی نپذیرفته است اما آمریکا در بسیاری از کشورهای آفریقایی مستشاران نظامی و مراکز یا اردوگاه نظامی دارد از جمله آنها می‌توان به پایگاه موقت "انتبه" در کشور اوگاندا و مرکز "تان تان" در مراکش و مراکز در امارات متحده عربی و یمن اشاره نمود که بطور موقت به عنوان مسیر ترانزیت و آموزش مورد بهره‌برداری واقع می‌شوند. اما در مورد مرکز موقت "انتبه" که ۱۵ سال قبل فقط برای امداد رسانی به جنوب سودان دایر شده بود، در حال حاضر از آن به عنوان مرکز ردیابی و جاسوسی در کل منطقه دریاچه‌های بزرگ استفاده می‌شود.^{۳۲}

کشور سومالی که از لحاظ موقعیت استراتژیک و همچنین شرایط سیاسی آن به دلیل نبود حاکمیت مقتدر مرکزی که با این اقدام مخالفت نماید، انتخاب بسیار مناسبی برای سیاستهای امنیتی آمریکا در منطقه شرق آفریقا محسوب می‌شود. بر همین اساس، تلاش برای بحرانی نمودن شرایط امنیتی منطقه (کمک به افزایش دزدی‌های دریایی) و سوار شدن بر موج آن، امکان مناسبی را برای پیگیری این امر فراهم آورده است. تلاش آمریکا برای تصویب قطعنامه ای (قطعنامه ۱۸۵۱ مورخ ۱۶ دسامبر ۲۰۰۸ میلادی) جهت ورود به منطقه حاکمیت آب های سرزمینی سومالی به بهانه مقابله با دزدی دریایی و طرح این کشور برای تعقیب دزدان دریایی در خشکی گامهای اولیه برای توجیه حضور نظامی در این کشور می باشد که در همین راستا، آموزش نیروهای

نظامی سومالیایی برای مقابله با تروریسم به عنوان پیش درآمد چنین اقدامی، در دستور کار دستگاه های امنیتی و نظامی آمریکا قرار گرفته است.

۴) تلاش برای ایجاد روش جدیدی به منظور تاثیرگذاری موثر بر روند تحولات سیاسی سومالی

سیاستهای منطقه‌ای آمریکا در شاخ آفریقا بطور اعم و در کشور سومالی بطور اخص، با بها دادن به بلندپروازیهای اتیوپی برای تبدیل شدن به قدرت منطقه‌ای و ترغیب این کشور به ورود نظامی به عرصه تحولات سومالی، وارد مرحله جدیدی شد. اما نتایج شیرین این اقدام نظامی دیری نپایید و تبدیل به کابوسی برای دولتمردان اتیوپیایی شد که فکر می‌کردند شرایط به گونه دیگری رقم بخورد. با مشخص شدن آسیب‌پذیری اتیوپی و اقدامات منسجم اسلام‌گرایان در سازماندهی مجدد خود و اعمال فشار بیشتر بر دولت انتقالی سومالی و نیروهای نظامی اتیوپی سبب شد تا آمریکا تصمیم بگیرد روش دیگری را برای تأثیرگذاری موثرتر در عرصه تحولات سیاسی سومالی انتخاب نماید. در همین راستا، طرح سازماندهی مجدد و تقویت جنگ‌سالاران مورد حمایت آمریکا که قبلاً توسط اسلام‌گرایان از هم گسیخته شده بودند، در دستور کار قرار گرفت. دولت آمریکا از این افراد که دارای تجارب نظامی نسبتاً خوبی بودند برای نا امن نمودن سواحل سومالی در قالب افزایش دزدی دریایی با استفاده از شرایط موجود منطقه‌ای استفاده کرد. این امر ضمن تقویت بنیه مالی و تسلیحاتی این گروه‌ها، بهانه لازم را برای هماهنگی یک اقدام بین‌المللی برای مبارزه با دزدی دریایی که در نهایت می‌تواند در تاثیرگذاری بر تحولات سیاسی سومالی نقش مهمی داشته باشد، فراهم خواهد آورد.

براساس اطلاعات موجود، نیروهای CIA به بهانه آموزش نیروهای پلیس و امنیتی در سومالی‌لند و پاتلند اقدام به تاسیس دفتر نموده‌اند و می‌توان گفت برخی از اطلاعات مورد نیاز دزدان دریایی نیز از طریق این مراکز در اختیارشان قرار می‌گیرد. این دفاتر به ویژه دفتر منطقه پاتلند هدف حملات انتحاری همزمان^{۲۳} در آبان ماه ۱۳۸۷ (پس از برگزاری اجلاس سران ایگاد در نایروبی در مورد سومالی) قرار گرفتند.^{۲۴}

۵) مقابله با رشد اسلام‌گرایان در عرصه تحولات سیاسی منطقه

ایالات متحده آمریکا همواره رشد اسلام‌گرایی در سومالی را در چارچوب تشکیلات اتحادیه دادگاه‌های اسلامی شریعت تحت نظر داشته و از افزایش اقتدار این تشکیلات بیمناک بود. لذا تلاش نمود تا از جنگ سالاران سومالی که عوامل اصلی تنش و بی‌ثباتی در این کشور بودند بطور مخفیانه حمایت نماید. اما رسوایی حمایت مخفیانه کاخ سفید از این افراد که در قالب "ائتلاف برای دموکراسی و مبارزه با تروریسم" بود، سبب شد تا به شدت مورد انتقاد قرار بگیرد. نیروهای اتحادیه دادگاه‌های اسلامی شریعت موفق شدند تا با شکست این جنگ سالاران، بر سومالی حاکم شوند. ارتش اتیوپی با حمایت و دستورالعمل آمریکا وارد سومالی شد و دولت اسلام‌گرایان را ظرف یک هفته سرنگون ساخت.

شایان ذکر است که سازمان سیا در دو دهه اخیر چند شبکه جاسوسی و اطلاعاتی را جهت مقابله با بنیادگرایی و تروریسم در کشورهای شاخ آفریقای بزرگ (سودان، سومالی، جیبوتی، اریتره، اتیوپی، کنیا و اوگاندا) پایه‌گذاری کرد. این شبکه در جمع‌آوری اطلاعات و دستگیری افراد مظنون به اقدامات تروریستی نقش کلیدی دارند.

آمریکا با کشورهای این منطقه نیز همکاری امنیتی و اطلاعاتی دارد و اغلب بنادر و فرودگاه های این منطقه زیر کنترل دستگاه های اطلاعاتی واشنگتن است.

سازمان دهی مجدد اسلام گرایان و ضعف روز افزون حاکمیت متزلزل دولت انتقالی سومالی به دلیل بروز اختلافات بین هیأت حاکمه و همچنین فرسوده شدن نیروهای نظامی اتیوپیایی به دلیل حملات پراکنده علیه آنان، احتمال قدرت گرفتن اسلام گرایان و بازگشت مجدد آنان به حاکمیت باعث بروز نگرانی های جدی آمریکا به دلیل تاثیرات آن بر تحولات منطقه شده است. افزایش دزدی دریایی در سواحل سومالی سبب می شود تا آمریکا بتواند با پشتوانه قطعنامه های شورای امنیت سازمان ملل برای مقابله با این پدیده در دریا و خشکی، عملاً محمل قانونی برای مبارزه جدی آن با اسلام گرایان به عنوان مظنونین این اقدامات، از طریق یک نیروی بین المللی را مهیا و سیاستهای خود را با کمترین تبعات منفی در میان کشورهای اسلامی و افکار عمومی منطقه و داخل سومالی به پیش ببرد.

افزایش دزدی دریایی در سال ۲۰۰۸ میلادی سبب شد تا مقامات عهده دار عملیات ضد تروریستی به دنبال یافتن ارتباطی بین این حملات و فعالیت گروه های تندروی اسلامی همانند القاعده در سومالی برآیند اما به دلیل پیچیدگی های نظام قبایلی در این کشور موفق به این امر نشدند. با این وجود آنها همچنان به دنبال پیدا نمودن رابطه های بین افزایش دزدی دریایی و اقدامات تروریستی در شرق آفریقا می باشند.^{۲۵} لازم به ذکر است که ایالات متحده آمریکا برای مقابله با اسلام گرایان در آفریقا مبلغ ۵۰۰ میلیون دلار اختصاص داده است که این امر میزان حساسیت این کشور را به پدیده اسلام گرایی در این قاره سیاه نشان می دهد.

اهداف ثانویه مورد بهره برداری قرار گرفته شده پس از ایجاد بحران

(۱) تلاش برای ایجاد رویه ای جدید جهت نقض حاکمیت کشورها

دولت آمریکا با ارایه پیش نویس قطعنامه شماره ۱۸۵۱ مورخ ۱۶ دسامبر ۲۰۰۸ میلادی در حقیقت به دنبال سوءاستفاده از شرایط موجود برای ایجاد رویه‌ای جهت حضور در آبهای داخلی کشورها به بهانه مقابله با تهدیداتی همچون دزدی دریایی و تروریسم بود که این امر با مخالفت کشورهای نظیر اندونزی در هنگام تصویب قطعنامه ها به ویژه قطعنامه ۱۸۵۱ مورخ ۱۶ دسامبر ۲۰۰۸ میلادی مواجه شد که در نهایت این قطعنامه نیز محدود به مورد سومالی گردید. دولت اندونزی به دلیل احتمال سوءاستفاده آمریکا و کشورهای غربی از این قطعنامه برای گسترش حوزه تاثیر پذیری آن به "تنگه مالاکا" که سالانه ۷۰۰۰۰ کشتی عبور می‌کند و در واقع ۲۵ درصد مبادلات انرژی و کالای کل جهان از این تنگه صورت می‌پذیرد، به شدت با آن مخالفت کرد. در واقع آمریکا با پیش نویس اولیه قطعنامه ۱۸۵۱ مورخ ۱۶ دسامبر ۲۰۰۸ میلادی به دنبال بهره داری از مجوز صادره برای تعمیم آن به مناطق دیگر جهت بهره برداری در راستای اهداف آن کشور بود. در صورت تحقق این امر، قطعنامه مذکور تبدیل به دستاویزی برای آمریکا و برخی کشورهای غربی همچون فرانسه و انگلیس برای نقض حاکمیت کشورهای دیگر بود.

البته به نظر می‌رسد که دولت آمریکا تلاش نموده است تا در پیشنهاد برای تصویب قطعنامه های شورای امنیت سازمان ملل متحد پیشقدم نشود اما سمت دهی قطعنامه‌ها به سمت و سوی باشد که بتوانند زمینه ساز لازم برای برداشتن گامهای بعدی برای نیل به اهداف از پیش تعریف شده در مناطق مختلف از جمله در شاخ آفریقا باشند. در این راستا، سخنان مک کورمک سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا که اعلام کرده بود "دولت آمریکا در حال حاضر پدیده سرقتهای دریایی را از جنبه دیپلماتیک و سیاسی

بررسی می‌کند اما در عین حال با شورای امنیت سازمان ملل متحد نیز همکاری می‌کند تا قطعنامه‌ای درباره مبارزه با سرقت‌های دریایی تصویب کند که بر اساس آن برخی محدودیت‌های موجود در این مسیر از میان برداشته شود^{۲۵}، قابل توجه است. شمایان ذکر است که قطعنامه ۱۸۱۶ توسط انگلیس، قطعنامه ۱۸۳۸ توسط فرانسه و قطعنامه‌های ۱۸۴۶ و ۱۸۵۱ توسط آمریکا پیشنهاد و به تصویب رسیدند.

۲) ایجاد موانع برای حضور فعال روسیه در تحولات منطقه شاخ آفریقا

ربایش کشتی اوکراینی فاینا که حامل ۳۳ تانک تی ۷۲، نارنجک انداز، خمپاره و مقادیری زیادی تسلیحات برای جنوب سودان بود، یکی از اقداماتی بود که کمتر به یک دزدی دریایی ساده می‌ماند^{۲۶}. علیرغم ادعای دولت کنیا مبنی بر تملک محموله کشتی مذکور، اما چنین به نظر می‌رسد که هدایت عملیات ربوده کشتی مذکور که در واقع تحویل تسلیحات آن به جنوب سودان بود، اقدامی هماهنگ شده بود که تلاش گردید تا در میان حوادث کشتی ربایی در سواحل سومالی قرار بگیرد. این عملیات ضمن ارایه پیام صریح به روسیه برای عدم ورود به بحران منطقه شاخ آفریقا، به دلیل عدم وجود مدرکی مستدلی مبنی بر دخالت آمریکا به دلیل وجود دزدی دریایی چشمگیر در منطقه، عملاً روسیه نتوانست واکنش شدیدی به غیر از اعلام اعزام ناو جنگی به منطقه از خود نشان دهد.

به نظر می‌رسد که روسیه قبلاً نیز اقداماتی را بطور مخفیانه صورت داده باشد که در این مورد اقدام صورت گرفته به منزله هشدار به اقدامات روسیه در این منطقه می‌باشد. البته کشتی‌های روس این آب‌ها را زیر نظر دارند و مسکو اعلام کرده که کشتی‌های بیشتری را به منطقه می‌فرستد.

۳) بهره‌گیری از شرایط موجود در راستای تأمین منافع شرکتهای امنیتی،

بیمه‌های آمریکایی و غربی

فرمانده نیروی دریایی آمریکا مستقر در منطقه اعلام کرده است که این نیرو نمی‌تواند به عنوان محافظ کشتی‌های تجاری در مقابل دزدان عمل نماید بنابراین کشورها موظف به تأمین امنیت کشتی‌های خود از طریق تعامل با شرکتهای امنیتی خصوصی برای مقابله با حمله احتمالی دزدان دریایی سومالیایی می‌باشند.

اریک پرینس^{۲۷} رئیس شرکت آمریکایی بلک واتر (Black Water) را به‌عهده دارد که بزرگترین و البته ناشناخته‌ترین شرکت امنیتی خصوصی در جهان می‌باشد، مدتی است که تفنگداران دریایی با تجربه را برای انجام ماموریتی جدید جمع‌آوری می‌کند. این ماموریت اسکورت کشتی‌های بازرگانی در پرخطرترین مناطق دریایی یعنی سواحل سومالی و خلیج عدن می‌باشد. در انجام این ماموریت، گام اول آنها هشدار دادن برای حمله به دزدان دریایی از طریق سیستم مخابراتی کشتی است. بعد از این هشدار مخابراتی، چندین گلوله به هوا شلیک می‌شود تا هشدار کامل شود. اگر هیچکدام از این کارها فایده‌ای نداشت، دو فروند بالگردی که برای آن کشتی آماده انجام ماموریت هستند، وارد عمل می‌شوند.

اکنون بیش از ۳ هزار نفر از نیروهای این شرکت خصوصی امنیتی برای پشتیبانی از نظامیان آمریکایی در عراق اعزام شده‌اند. شهرت این نیروها به آن است که اول تیراندازی می‌کنند و بعد می‌پرسند. این شیوه مشکلات زیادی برای آمریکایی‌ها در عراق ایجاد کرده‌است؛ مثلاً در ماه سپتامبر سال ۲۰۰۷ میلادی ماموریت نیروهای همین شرکت در عراق به کشته‌شدن بیش از ۱۷ غیرنظامی منجر شد. اما اکنون شرکت بلک واتر مشتریان تازه‌ای دارد. این مشتریان شرکتهای کشتیرانی و بیمه‌کشتی هستند که

همگی یک خواسته دارند؛ خواسته آنها این است که محموله‌های دریایی‌شان با امنیت و به سلامت از آب‌های سومالی بگذرند. شرکت بلک واتر ۷۰ هزار دلار برای اسکورت کشتی‌های تجاری از منطقه "حضر موت" تا "عدن" (در خلیج عدن) دریافت می‌کند. این آب‌ها اکنون به یمن حضور دزدان دریایی مسلح به سلاح‌های پیشرفته به خطرناک‌ترین آب‌های جهان تبدیل شده‌اند.

شرکت دیگری که به ارائه خدمات امنیتی اقدام می‌کند "دفتر دریانوردی بین‌المللی" (IMB) می‌باشد که مقر آن در کوالالامپور و لندن می‌باشد. لازم به ذکر است که اکثر اخبار مربوط به ربوده شدن کشتی‌ها، معمولاً در اولین ساعات ربایش توسط این شرکت بر روی سایتهای خبری قرار می‌گیرد. نیروهای این شرکت که از بازنشستگان پلیس اسکاتلند یارد و نظامیان حرفه‌ای بریتانیایی هستند همه نوع خدمات از تأمین امنیت کشتی‌های از طریق مستقر کردن نیروی حرفه‌ای بر روی عرشه‌ها تا تبادل باج درخواستی کشتی‌های ربوده شده با دزدان دریایی ارایه می‌نمایند.

شرکتهای بیمه‌ای نیز در این مسیر از درآمدهای بادآورده‌ای بهره‌مند شده‌اند بطوری که قبلاً هر کشتی برای عبور یک بار از خلیج عدن ۵۰۰ تا ۶۰۰ دلار حق بیمه می‌داد ولی اکنون این مبلغ به ۲۰ هزار دلار تغییر کرده است و این خود نشان از میزان درآمد حاصله ناشی از بحران دزدی دریایی می‌باشد. با کمی بررسی دقیق‌تر در این زمینه که شرکت‌های بیمه متعلق به کدام کشور بوده و در کجا مستقر هستند؟ نشان می‌دهد که چه کشورهایی از این وضعیت بهره‌مند می‌شوند. اکثر شرکت‌های بیمه منطقه‌ای تابع بیمه دریایی لویدرز انگلیس هستند که مرکز اصلی آن در لندن است.

بنابراین در آینده می بایستی شاهد حضور شرکتهای امنیتی آمریکای و اروپایی بیشتری جهت استفاده از شرایط ایجاد شده توسط دولتهای متبوعشان در این آبراه بین المللی باشیم.

۴) اتحادیه اروپا و تلاش برای ایفای نقشی فعالتر در تأمین امنیت جهانی در مقابل ایالات متحده آمریکا

با افول قدرت آمریکا در مقابل رشد قدرت کشورهایی مانند چین و هند، اتحادیه اروپا درصدد برآمد تا تأمین امنیت خطوط دریایی که قاره اروپا را به دورترین نقاط جهان مرتبط می کند به ویژه مناطق حیاتی برای امنیت این اتحادیه می باشد را برعهده بگیرد. بروز پدیده دزدی دریایی در سواحل سومالی به عنوان تهدید جدی علیه منافع کشورهای اروپایی، فرصت مغتنمی را برای اتحادیه اروپا جهت ایفای نقش فعالتری در مسایل امنیتی جهانی فراهم آورده و از طرف دیگر زمینه را برای مانور ایالات متحده آمریکا و برخی کشورهای آسیایی به ویژه چین و هند که در صدد ایفای نقش فعالی در مبارزه با دزدی دریایی می باشند، چندان باز نگذارد.

برهمن اساس، در تاریخ ۱۱ نوامبر ۲۰۰۸ میلادی (۲۱ آبان ماه ۱۳۸۷ هجری شمسی) وزیران دفاع و امور خارجه ۲۷ کشور اروپایی تصمیم گرفتند برای مبارزه با دزدان دریایی در قالب نیروی دریایی مشترک تحت عنوان "عملیات آتلانتا" کشتی های جنگی خود را به منطقه شاخ آفریقا بفرستند. اقدامات موفقیت آمیز کشور فرانسه در بهار سال ۲۰۰۹ میلادی به عنوان نخستین کشور اروپایی در حمله به دزدان دریایی که منجر به آزادی کشتی "پانونت" از دست دزدان سومالیایی شد و همچنین عملیات دوم این کشور در سپتامبر همان سال برای آزادی گروگان ها از دست دزدان دریایی، سبب

شد تا اتحادیه اروپا و پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) نیز در این رابطه فعال شوند. بر همین اساس، تصمیم گرفته شد تا ۶ کشتی جنگی و ۳ فروند هواپیمای کاوشگر از ۸ کشور اروپایی از جمله انگلیس، فرانسه، اسپانیا، یونان، هلند و بلژیک در منطقه ای به مساحت بیش از یک میلیون کیلومتر مربع در عملیات مذکور فعالیت نمایند. مأموریت ناوهای اروپایی علیه دزدان دریایی سومالی مأموریتی است که از دسامبر ۲۰۰۸ میلادی با موافقت شورای امنیت برای مدت یکسال و با هزینه ای بالغ بر ۸/۳ میلیون یورو آغاز شده است.^{۲۸} مقر اصلی "عملیات آتالانتا" (ATALANTA) علیه دزدان دریایی سومالی در پایگاه نیروی دریایی "نوت وود" در شمال شرقی لندن است.

علاوه براین، مقرر شد تا انگلیس و فرانسه پایگاه های خود را در اختیار نیروی مشترک اتحادیه اروپا قرار دهند تا امکان هماهنگ شدن با قدرتهای آسیایی مهیا شود. البته کشورهای انگلیس و فرانسه نیز از این اقدام منتفع می شوند زیرا که هزینه های مربوط به تعمیر و نگهداری پایگاه های مذکور از دوش آنها برداشته شده و بین کلیه اعضای اتحادیه اروپا تقسیم می شود.

نکته قابل توجه در مبارزه با دزدی دریایی این بود که دادگاه های برخی کشورهای اروپایی برای محاکمه دزدان دریایی با مشکلات حقوقی مواجه بودند و این موضوع سبب شد تا اتحادیه اروپا در ۶ مارس ۲۰۰۹ توافقنامه ای را با کشور کنیا (بین وزیر امور خارجه کنیا و سفیر چک در نایروبی) برای انتقال و محاکمه دزدان دریایی سومالیایی به آن کشور امضاء نمود.^{۲۸} بر همین اساس، هفت دزد دریایی سومالیایی که ۲۹ مارس ۲۰۰۹ میلادی (۹ فروردین ۱۳۸۸) به یک نفت کش تامین سوخت نیروی دریایی آلمان در خلیج عدن حمله کرده بودند، تحویل مقامات کنیایی برای محاکمه شدند.^{۲۹}

۵) کشور یمن و استفاده از موقعیت موجود برای بهره‌مندی از فرصت‌های مالی و

سیاسی در منطقه

از میان کشورهای منطقه دریای سرخ و خلیج عدن، یمنی‌ها برای مقابله با پدیده دزدی دریایی بسیار فعال بوده و تلاش داشته از این پدیده به عنوان فرصت طلایی برای افزایش نقش منطقه‌ای خود بهره‌برداری کنند. از لحاظ دیپلماتیک و برخورد سیاسی با پدیده با قاهره هماهنگ و همگرا و از سوی دیگر خواهان تشکیل یک ائتلاف منطقه‌ای و فرمانتقه ای متشکل از یگان‌های نظامی ۲۱ کشور جهان برای مقابله با دزدی دریایی هستند. یمن از تهدیدات و تبعات پدیده دزدی دریایی بسیار بیمناک است و یک یگان دریایی با ظرفیت ۱۰ هزار نظامی جهت مقابله با آن تأسیس کرده است. علاوه بر این اقدام، دولت یمن تصمیم گرفت تا یک مرکز مبارزه با دزدی دریایی با حضور ۲۱ کشور پیرامونی منطقه از جمله شش کشور عربی تأسیس نماید. البته این طرح با واکنش‌های مختلفی مواجه شده است: برخی به این که موضوع در سطح منطقه‌ای باشد مخالفند و می‌خواهند که موضوع بین‌المللی شود. برخی دیگر نیز مانند عربستان سعودی و مصر به شدت با تأسیس این دفتر در یمن مخالفند و در تلاش هستند تا این امتیاز نصیب آنان شود.

دولت یمن در تلاش است تا با استفاده از فرصت پیش آمده نهایت استفاده ممکن را برای تأمین منافع مادی خود از شرایط موجود بنماید بر همین اساس، نیز با دریافت میلیی از کشورهای متقاضی حفاظت ناوگان تجاری‌اش، اقدام به اسکورت کشتی‌های آنها در محدوده منطقه خطر می‌نماید که می‌توان گفت در صورت گسترده‌تر شدن آن می‌تواند تبدیل به منبع درآمد مهمی برای این کشور شود. بنابراین به نظر می‌رسد یکی از دلایلی که دولت یمن با حضور فعال ناوگان نظامی خارجی در سواحل خود به بهانه

مغایرت این امر با قانون اساسی این کشور مخالفت می نماید، همین عایدات مالی مورد نظر باشد.

۶) کشور روسیه و تلاش برای حضور فعال نظامی در اقیانوس هند و دریای مدیترانه

دولت روسیه که از دوران جنگ سرد علاقمند به حضور فعال در منطقه شاخ آفریقا، خلیج عدن و اقیانوس هند به عنوان مناطق استراتژیک بود، سعی کرده بود تا روابط خود را به نوعی با کشورهای این منطقه گسترش دهد. پدیده دزدی دریایی هرچند که در ابتدا به عنوان مانعی برای روابط تسلیحاتی این کشور با برخی کشورها از جمله سودان (ربایش مشکوک کشتی فاینما که حال حمل تسلیحات روسی برای جنوب سودان بود) شوکی را به سردمداران کرملین وارد کرد اما اعزام ناو جنگی به منطقه برای مقابله با دزدی دریایی مدخلی برای ورود آشکار روسیه به منطقه بدون ایجاد مزاحمت توسط آمریکا همراه بود. امضای قرار داد فروش یک میلیارد دلاری تسلیحات روسی به دولت یمن که شامل هواپیمای جنگنده (میگ ۲۱)، بالگرد نظامی و تانک (تی ۷۲ و تی ۸۰) به بهانه مبارزه با تروریسم و دزدی دریایی در منطقه بود، راه را برای تبدیل یمن به یکی از پایگاه های نظامی روسیه در اقیانوس هند و مدیترانه هموار نمود. در همین راستا، رئیس جمهور یمن که در روسیه بسر می برد، در مصاحبه مطبوعاتی عنوان داشت که دولت یمن در تلاش است تا تسهیلات لازم را به ناوگان نظامی روسیه برای مبارزه با دزدی دریایی ارائه نماید.^{۲۰} تحلیل گران بر این اعتقادند که تلاش روسیه برای حضور ناوگان نظامی اش در منطقه در راستای تمایل این کشور برای ایفای نقش بیشتری در جهان سیاست می باشد.

ب) رژیم صهیونیستی

به دلیل پیوند امنیت اسرائیل به دریای سرخ، صهیونیستها تمایل دارند که در حل قضایای مربوط به اختلافات در دریای سرخ به ویژه در آن بخش‌هایی که بر آزادی کشتیرانی، تجارت و همکاری اقتصادی با جهان خارج تاثیرگذار به عنوان یک واسطه عمل کنند. تلاش برای تسلط بر دریای سرخ یکی از مهم‌ترین اهداف راهبردی اسرائیل از زمان تاسیس این رژیم تا کنون بوده و هست.^{۳۱} این تلاش به ویژه پس از حضور یافتن رژیم صهیونیستی در خلیج عقبه در سال ۱۹۴۹ میلادی شدت یافت. این رژیم کوشیده است تا از این طریق راه تماس خود با جهان خارج را از طریق دریای سرخ هموار سازد. دریای سرخ و منطقه «شاخ آفریقا» از اهمیت ویژه‌ای برای رژیم اسرائیل برخوردار است و بر همین اساس رژیم اسرائیل همچنان برای تحقق اهداف خود و سیطره بر دریای سرخ از سه محور سیاسی، تجاری و نظامی تلاش می‌کند.

پس از فروپاشی حکومت ژنرال زیاد باره در ژانویه ۱۹۹۱ میلادی و چیرگی پیامدها و بازتاب‌های جنگ داخلی در این کشور و بر تمام ارکان زندگی جامعه عشیره‌ای سومالی و دخالت سازمان ملل و آمریکا برای محدودسازی ابعاد جنگ داخلی و تنش قبایل و عشایر این سرزمین، رژیم صهیونیستی در پرتوی حضور نظامیان آمریکا و حافظان صلح سازمان ملل، فرصت‌هایی برای حضور در سومالی یافت و در نیمه دوم ۲۰۰۱ میلادی، حضورش را در قالب سازمان‌های امدادرسانی و نوع پرستی توسعه داد. در این راستا، رژیم صهیونیستی مراکزی را برای امدادرسانی و توزیع کمک‌های بشردوستانه در شهرهای مهم سومالی با حمایت ایالات متحده آمریکا به وجود آورد. اسرائیل علاوه بر مرکز فعالیتش در امدادرسانی، با حمایت مستقیم و غیرمستقیم اتیوپی و آمریکا با گروه‌های سومالیایی ارتباطات گوناگونی برقرار نموده است. در گذشته، مردم

غیور سومالی با هرگونه حضور رژیم صهیونیستی به کشورشان به شدت مخالف بودند؛ ولی اکنون به خاطر گستره فجایع جنگ داخلی و آشفتنگی عمومی و اوضاع نابسامان کشورشان، هرگونه کمک و صدقه‌ای را از رژیم صهیونیستی به راحتی می‌پذیرند.^{۳۳}

رژیم صهیونیستی همواره به دنبال غیرعربی کردن دریای سرخ بوده است که بروز ناامنی در این منطقه و به تبع آن بین‌المللی کردن موضوع سبب می‌شود تا زمینه‌های زیادی برای خواست رژیم مذکور فراهم آید. بنابراین برای این منطقه دو سناریو وجود دارد: اول امنیتی کردن دریای سرخ و دوم بین‌المللی کردن این منطقه است.

یکی از علت‌های مهم تلاش‌های اسرائیل، نگرانی عمیق این رژیم از این احتمال است که کشورهای عربی، دریای سرخ را به یک دریای "عربی" تبدیل کنند که این موضوع می‌تواند زمینه اقدام در زمینه محاصره کشتی‌های اسرائیلی را فراهم آورد. این نگرانی به ویژه با مسدود شدن مکرر تنگه‌های "تیران" و "باب‌المندب" در سال‌های ۱۹۶۷ و ۱۹۷۳ میلادی قوت گرفت. به همین سبب، دریای سرخ و منطقه «شاخ آفریقا» از اهمیت ویژه‌ای برای اسرائیل برخوردار است که بر همین اساس رژیم اسرائیل برای تحقق اهداف خود و سیطره بر دریای سرخ از محور ذیل تلاش می‌کند. از یک سو نیروهای مسلح خود را تقویت کرده، از سوی دیگر روابط سیاسی و دیپلماتیک بسیار نزدیکی با کشورهایی مانند اتیوپی برقرار کرده و در بعد دیگر نیز از تمام توان خود برای استفاده از جزیره‌های دریای سرخ بهره می‌گیرد.

لازم به ذکر است که اعراب از سال ۱۹۴۸ میلادی به دنبال ایجاد ترتیبات امنیتی در دریای سرخ بودند اما به دلیل تشتت آراء میان خود و همچنین دخالت عوامل بیرونی همیشه با یکدیگر درگیری داشته‌اند به ویژه میان دو کشور عربستان سعودی و مصر که این امر باعث گردیده بود تا برای ۲۰ سال جنگ سرد بین دو کشور برقرار باشد. اجلاس

کشورهای عرب در قاهره مصر برای تشکیل نیروی دریایی عرب نتیجه‌ای در بر نداشت. درگیری میان رژیم‌های رادیکال و محافظه‌کار عرب مانع از چیدمان امنیتی در این منطقه شده است و این کاملاً به نفع اسرائیل می‌باشد. با توجه به اینکه در حال حاضر اعراب به دنبال ایجاد ترتیبات امنیتی منطقه‌ای در دریای سرخ و خلیج باب المندب نیستند، بروز پدیده دزدان دریایی به مثابه زنگ خطری برای این کشورها است. چرا که اگر این منطقه بین‌المللی شود، به دلیل وضعیت برتر نیروی دریایی رژیم صهیونیستی در منطقه، حاکمیت اعراب در آن زیر سوال می‌رود. رژیم اسرائیل برای تحقق این هدف ابتدا حضور خود را در دریای سرخ تثبیت کرده تا بتواند منافع نظامی، اقتصادی و سیاسی خود را از طریق این دریا پیگیری کند. این رژیم مرحله بعد را با اعمال نفوذ برای سیطره بر دریای سرخ ادامه داد و به همین منظور اراضی عربی در بخش شمالی این دریا را به اشغال درآورد و اندکی بعد در پی اشغال جزایر واقع در بخش جنوبی این دریا برآمد.

هدف بعدی یا منافع مترتب رژیم صهیونیستی در افزایش دزدی‌های دریایی در سواحل سومالی؛ خلیج عدن و حتی در باب المندب، تاثیراتی است که این پدیده می‌تواند بر اقتصاد و اهمیت کشورهای این حوزه به ویژه کشورهای عربی حوزه دریای سرخ باقی بگذارد. در حقیقت، ادامه این وضعیت سبب خواهد شد تا کشتی‌های مسیر دیگری را به غیر از تنگه باب المندب و کانال سوئز (علیرغم هزینه‌های اضافی تحمیلی) انتخاب نمایند که این امر به معنای اعمال فشار بر این کشورها به ویژه یمن در خلیج عدن و مصر در دریای سرخ می‌باشد.

یک پژوهشگر مرکز پژوهش‌های سیاسی و راهبردی الاهرام گفته است که تغییر مسیر کشتی‌ها برای مصر خطرناک است و این کشور حاضر به از دست دادن سومین

منبع بزرگ درآمد خود نیست. این کانال روزانه مبلغ پانزده میلیون دلار برای این کشور درآمد دارد.

روز جمعه ۱۳۸۸/۱/۱۴ (سوم آوریل ۲۰۰۹ میلادی) خبری منتشر گردید مبنی بر اینکه دزدان دریایی سومالی به یک کشتی تجاری رژیم اسرائیل حمله کردند اما با اقدام به موقع نیروی هوایی این رژیم، اقدام دزدان ناکام ماند.^{۳۳} Rafi Danieli مدیر شرکت کشتیرانی "زیم" (Zim) رژیم صهیونیستی اعلام کرد: دزدان دریایی بسوی این کشتی تیراندازی و تلاش کردند آن را برابیند. وی افزود: دزدان دریایی در جریان این حمله تلاش کردند وارد عرشه کشتی شوند اما از آنجا که اطراف عرشه کشتی با سیمهای خاردار پوشیده شده بود آنها نتوانستند به هدف خود برسند.^{۳۴} اقدام موفق رژیم صهیونیستی در نجات کشتی تجاری مذکور از دست دزدان دریایی سومالیایی در کنار حمله نیروی هوایی این رژیم در ژانویه ۲۰۰۹ میلادی به کاروان کمک رسانی سودان که عازم نوار غزه بود، به دنبال القای برتری نیروی هوایی این رژیم در محدوده امنیتی مد نظر آن یعنی دریای سرخ، تنگه باب المندب و منطقه شاخ آفریقا برای مقابله با هرگونه تهدیدی می باشد. علاوه براین، این اقدام در راستای سیاست تضعیف کشورهای عربی منطقه دریای سرخ و افزایش حوزه نفوذ خود در این ابراه می باشد. همچنین، این اقدام می تواند زمینه ساز حضور فعال این رژیم در این پهنه آبی باشد.

به نظر می آید غرب و اسرائیل در نظر دارند در مقابل این حوادث تا آنجایی سکوت کنند که کشورهای عربی زبان های اقتصادی فراوانی ببینند، سپس با بهانه حفظ امنیت این ابراه بین المللی اقدام به تشکیل یک نیروی منطقه ای بین المللی کرده و آن را عملیاتی کنند اما نکته اصلی اینجاست که آیا اسرائیل اجازه خواهد داد یک نیروی

منطقه‌ای بین‌المللی بدون حضور این کشور در منطقه شکل بگیرد؟ و آیا این فعالیت‌های سومالیایی‌ها در راستای تامین این هدف اسرائیلی‌ها نیست؟

از طرف دیگر اسرائیل علاقمندی زیادی برای حضور فعال در کشور استراتژیک سومالی دارد که افزایش دزدی دریایی در این منطقه و صدور مجوز سازمان ملل متحد برای مشارکت کشورهای علاقمند جهت مبارزه با این پدیده، فرصت مغتنمی را در اختیار این رژیم قرار می‌دهد. رسانه‌های صهیونیست اسطوره‌های خیالی و موهومی را در مورد سومالی منتشر می‌کنند و مدعی هستند که این کشور یک سرزمین مقدس یهودی به شمار می‌رود و در قدیم نامش سرزمین "بونت" بوده است و پیامبرانی همچون "موسی سیاه"، "حزقیل" و "حقوق نبی"^{۳۵} در این سرزمین زیسته‌اند. علاوه بر این، گفته می‌شود که اسرائیل مدعی یهودی بودن قبیله "رهاوین" سومالی می‌باشد و به همین بهانه به دنبال ایجاد روزنه‌ای برای حضور در جامعه مسلمان سومالی و تلاش برای باز نمودن جای پای در این کشور به هر قیمتی می‌باشد که پدیده دزدی دریایی فرصت مغتنمی را در این زمینه به وجود آورده است.

ج) شرکتهای بزرگ کشتیرانی

برخی کارشناسان صنعت کشتیرانی در جهان معتقدند دزدان دریایی ابزار و عامل بازیگران جهانی‌اند که با کاهش کرایه‌های حمل و نقل در آستانه ورشکستگی قرار گرفته‌اند. چندین ماه قبل نرخ کرایه یک کشتی بزرگ سی هزار دلار در روز بود اما این نرخ اینک به سه هزار و پانصد دلار در روز کاهش یافته است. در واقع، کاهش تقاضا برای حمل و نقل کالا از راه دریا نرخ کرایه کشتی‌ها را به پایین‌ترین سطح کاهش داده است. بنابراین برخی کارشناسان می‌گویند افزایش موارد دزدی دریایی در دوره رکود

حمل و نقل دریایی امری تصادفی نیست. بازار کشتیرانی تجاری دوره سختی را می‌گذراند و در چنین وضعی برخی صاحبان کشتی‌های ارزان به فکر استفاده از حق بیمه ای هستند که شرکت‌های بیمه بابت عبور کشتی‌ها از آبهای سومالی تعیین کرده‌اند. اگر یک کشتی در این آبها دزدیده شود صاحبان کشتی پول خوبی از بیمه دریافت می‌کنند. برخی کشتی‌ها برای دور شدن از آبهای پرخطر مجبورند مسیر طولانی تری را برای رساندن محموله خود به مقصد طی کنند که این نیز کرایه حمل را افزایش می‌دهد. صاحبان کشتی‌ها می‌گویند این مسئله به صنعت کشتیرانی رونق می‌بخشد چرا که کشتی‌ها از بیمه پول می‌گیرند و دلالت بیمه نیز کمیسیون خود را دریافت می‌کنند. به نظر می‌رسد که ضرر اصلی را شرکت‌های بیمه متحمل شوند اما آنها نیز با دریافت حق بیمه بیشتر از مشتریان خود این ضرر صوری را جبران می‌کنند.

نتیجه‌گیری

مناطق در جهان وجود دارند که از آنها به عنوان آزمایشگاهی برای ایجاد و کارایی قوانین نهادهای بین‌المللی یاد می‌شود. کشور سومالی یکی از این کشورهاست که از سال ۱۹۹۱ میلادی به این سو ۱۸ سال جنگ داخلی سخت را پشت سر گذاشته و تبعات ناتوانی دولتی و زشکسته را تحمل کرده است. پدیده دزدی دریایی که این روزها گسترش آن در سواحل سومالی نگاه‌ها را به این کشور آشوب زده متوجه کرده، قطعه دیگری است از کلکسیون نابسامانی‌های این کشور را تکمیل می‌کند و هر چه اوضاع داخلی وخیم تر می‌شود وسعت بیشتری پیدا می‌کند. این پدیده که زاینده عوامل داخلی سومالی و عوامل خارجی است، در راستای اهداف خاص انفرادی و یا اهداف مشترک عوامل مختلف می‌باشد. افزایش این پدیده سبب شد تا تعدادی از کشورها، نهادهای

بین‌المللی و شرکتهای بزرگ کشتیرانی، شرکتهای امنیتی و شرکتهای بیمه ای از موج به وجود آمده استفاده بهینه برای افزایش منافع خود بنمایند. دولت آمریکا تلاش نموده است با استفاده از شرایط موجود و با بکارگیری ابزارهای بین‌المللی همچون قطعنامه های شورای امنیت سازمان ملل متحد، به دنبال تحقق منافع خود در منطقه شاخ آفریقا و در مقیاس بزرگتر جهانی آن به معنای تعمیم نحوه بکارگیری ابزارهای ایجاد شده، برای انجام اقداماتی در نقاط دیگر جهان می باشد.

تلاش‌های انجام شده برای مبارزه با راهزنی بدلیل محدودیت‌های موجود برای دنبال کردن دزدان دریایی در سواحل و مسائل قانونی پیرامون واکنش علیه آنها در آب‌های بین‌المللی با پیچیدگی‌هایی روبرو شده‌اند. گشتی‌های نیروی دریایی، راهزن‌ها را دستگیر و آنها را در سواحل سومالی آزاد کردند. گشتی‌های دیگری کشتی‌های ربوده شده را محاصره کردند ولی برای جلوگیری از به خطر انداختن جان خدمه غیر نظامی از حمله به کشتی و دستگیری دزدان دریایی چشم پوشیدند.

محمد علی ابراهیم وزیر مشاور در امور اجتماعی سومالی در نشست که در سال ۲۰۰۸ میلادی کانون پزشکان عرب در قاهره برگزار شد، گفت: آمریکا برای تامین منافع خود در منطقه دریای سرخ و حضور بیشتر در این منطقه به ویژه در سومالی، از مبارزه جدی با پدیده دزدی دریایی جلوگیری می‌کند. وی در ادامه افزود: کشورهای قدرتمند عامل اصلی ادامه فعالیت دزدان دریایی در آب‌های سومالی هستند، چرا که آنها تجهیزات مورد نیاز این گروه‌ها را تامین می‌کنند و همچنین ناتوانی ناوگان‌های عظیم مستقر در دریای سرخ و اقیانوس هند در مبارزه با دزدان دریایی هم امری بعید به نظر می‌رسد.

با توجه به اهمیت ریشه‌های داخلی بروز دزدی دریایی به نظر می‌رسد که مقابله نظامی با آن به معنای برخورد ظاهری با موضوع می‌باشد و برای بین‌بردن این پدیده ضروری است تا زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی آن شناسایی شده و جامعه بین‌المللی براساس آن برنامه‌ریزی و اقدام نماید. در حقیقت، موفقیت در اجرای برنامه مذکور سبب می‌شود تا امکان سوءاستفاده عوامل خارجی از شرایط حساس منطقه تا اندازه زیادی کاهش یابد که امر به معنای کم رنگ شدن سایر عوامل دخیل در بروز و گسترش دزدی دریایی در این منطقه حساس و مهم می‌باشد.

یادداشت‌ها

۱. شاخ آفریقای بزرگ شامل کشورهای سودان، اتیوپی، اریتره، جیبوتی، سومالی، اوگاندا و کنیا می‌باشد.
۲. اتیوپی سومین کشور پر جمعیت پس از مصر و نیجریه در آفریقا می‌باشد.
۳. این کشور به سبب شرایط خاص جوی، محدود به دو رودخانه مهم «جوبا» و «شبلی» است که از خاک اتیوپی جریان پیدا نموده و به طرف مناطق جنوبی امتداد می‌یابد. رودخانه‌های سومالی را می‌توان به دو نوع تقسیم نمود: الف) رودخانه‌های فصلی، مثل «دگمان»، «هادی بلادا»، «توگ وین»، «فولا» و «دودوبا» (که به خلیج عدن می‌ریزند) و «جائیل»، «ضرور» و «توگا» (که به اقیانوس هند می‌ریزند)؛ ب) رودخانه‌های دائمی، مثل «شبلی» و «جوبا».
۴. مهم‌ترین جزایر سومالی عبارتند از: مجموعه جزایر «باب» (که در ورودی خلیج ناگوار واقع است)، جزیره «میت» (نزدیکی بندر بربرا) و جزایر «بهاما»، «الکوی» و «سوقطره» و نیز مجموعه جزایر «باجون» که در نزدیکی سواحل کیسمائو تا پورحافو قرار گرفته‌اند.
۵. صبری انوشه، بحران جدید قاره سیاه، آفریقا و دزدان دریایی، ویژه نامه نوروز وطن امروز، اسفند ۸۷، صفحه ۴۲

6. <http://teatime.mihanblog.com/post/۵۹>

7. <http://www.wtop.com/?sid=۱۵۰۵۱۲۵&nid=۱۰۵>

برای مبارزه با دزدی دریایی در سواحل سومالی و خلیج عدن حضور دارند، منصوب شده است. وی اولین زنی است که به عنوان رئیس ناو در نیروی دریایی آمریکا منصوب می‌شود و جانشین "تارینس مک نایت" است که از نوامبر ۲۰۰۷ میلادی این ماموریت را بر عهده داشته است.

۱۶. دزد دستگیر شده به آمریکا منتقل و طی یک جریان تبلیغاتی، به حبس ابد محکوم شد.

۱۷. در شرایط عادی روزانه ۲/۲ میلیون بشکه نفت خاورمیانه از طریق کانال سوئز به اروپا صادر می‌شود.

http://www.donya-e-eqtesad.com/Default_view.asp?@=۱۳۴۲۶۹

18. Karl p Magyar , United States Interest and Politics in Africa , Macmillan Press , 2000 , p1

۱۹. ظاهراً کشور جیبوتی در منطقه شاخ آفریقا موافقت خود را برای نهایی کردن موافقتنامه ایجاد پایگاه مذکور اعلام کرده است. آقای محمود علی یوسف وزیر امور خارجه جیبوتی نیاز اقتصادی و امنیتی را عامل موافقت جیبوتی با پیشنهاد آمریکا عنوان نموده است.

20. <http://www.hamshahrionline.ir/News/?id=۴۰۸۰۱>

21. <http://www.magiran.com/npview.asp?ID=۱۷۳۳۱۱۱.1387/8/9>

۲۲. پنج حمله انتحاری پی در پی سومالی را در وحشت فرو برد. محل حمله های انتحاری مناطق خود مختار پانتلند و سومالی لند اعلام شده است. این حملات ۱۹ کشته در بر داشت و بازتاب سیاسی وسیعی به خود گرفت. به گفته موسی گل یوسف فرماندار پانتلند حمله کنندگان دفاتر سرویس اطلاعات این منطقه را مورد هدف قرار دادند. به گفته وی طی دو حمله انتحاری به دفاتر سرویس اطلاعات پانتلند هشت سرباز زخمی شدند. بیل محمود قاہرساد، یکی از مشاوران رئیس جمهور سومالی می گوید: «بسیهایی که در دو خودرو کار گذاشته شده بود واحدهای مبارزه با تروریسم را تخریب کرد.» به گزارش الجزیره، یکی از اهدافی که مورد اصابت این حملات قرار گرفت کاخ ریاست جمهوری بود که البته رئیس جمهور و همسرش از این حملات جان سالم به در بردند. یکی دیگر از مناطق مورد هدف سفارت اتیوپی بوده است که طی آن یکی از کارمندان سفارت بشدت مصدوم شد. این حملات همزمان با دیدار مهم دولت مرکزی سومالی و سران استان ها در کشور کنیا رخ داد.

23. <http://www.wtop.com/?sid=۱۵۴۵۱۲۶&nid=۱۱۶>

۲۴. این کشتی به همراه محموله و خدمه آن پس از ۱۳۴ روز اسارت، در ماه فوریه ۲۰۰۹ میلادی آزاد شد.

۲۵. یک سرباز ارشد ۳۹ ساله در گروه تفنگداران آمریکا می باشد که در بوسنی، هائیتی و خاورمیانه خدمت کرده است. او با توجه به تجربه اش به راحتی می تواند بین خوب و بد در میدان جدید نبردش تفکیک قائل شود. این میدان جدید آبهای دریای سومالی است.

۲۶. وزیر دفاع جمهوری چک که کشورش ریاست دوره ای اتحادیه را برعهده دارد خاطر نشان کرد: باید به ادامه این ماموریت تا سال ۲۰۱۰ میلادی فکر کرد. خاویر سولانا مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در این زمینه می گوید که انگلیسی ها آماده طولانی کردن مدت ماموریت خود هستند.

27. <http://www.dw-world.de/dw/article/0,4077397,00.html>

28. <http://www.iribnews.ir/NewsRoom.aspx?ID=25502106>

29. http://www.javno.com/en-world/yemen-in-usd1-blm-weapons-deal-with-russia---agency_228229

30. http://www.jomhourieslami.com/1386/13860910/13860910_jomhori_ismimi_09_siasi.HTML

۳۱. رژیم صهیونیستی با موافقت اتیوپی دو پایگاه نظامی در نزدیکی مرز میان اریتره و سودان تاسیس کرده و از طریق شرکت های متعدد بازرگانی خود در اریتره فعال است.

32. http://www.javno.com/en-world/somali-pirates-hijack-seychelles-yacht_245804

33. <http://www.iribnews.ir/NewsRoom.aspx?ID=25446938>

34. http://www.parsa-ds.com/201654/sec_10/p_49.aspx

- 1) <http://teatime.mihanblog.com/post/۵۹>
- 2) <http://www.irma.ir/fa/news/view/menu-۸۸۰۱۱۸۸۱۹۳۱۹۲۶۲۲/۱۵۶.htm>
- 3) <http://www.dw-world.de/dw/article/۰۰۲۱۴۴۰۳۷۷۷۵۸۲۰۰۰.html>
- 4) http://www.javno.com/en-world/yemen-in-usd۱-bln-weapons-deal-with-russia---agency_۲۳۸۳۲۹
- 5) https://www.acus.org/new_atlanticist/us-head-international-piracy-force
- 6) <http://www.lloydslist.com/ll/news/british-naval-bases-should-be-handed-over-to-brussels/۲۰۰۱۷۶۳۴۴۵۹.htm;jsessionid=A۰C۶۹A۶AE۵۷۱۰۲F۲F۲BEFFFAE۷D۱F۷D۷>
- 7) <http://www.wtop.com/?sid=۱۶۴۶۶۰۲&nid=۱۱۶>
- 8) <http://www.ghatreh.com/news/3224652.htm>
- 9) <http://www.asriran.com/fa/pages/?cid=۵۸۰۴۳>
- 10) <http://www.puntlandgovt.com/profile.php>
- 11) <http://www.iribnews.ir/NewsRoom.aspx?ID=۲۵۴۴۶۹۳۸>
- 12) http://www.parsa-ds.com/201654/sec_10/p_49.aspx
- 13) http://www.javno.com/en-world/somali-pirates-hijack-seychelles-yacht_۲۴۵۸۰۴
- 14) http://www.jomhourieslami.com/1386/13860910/13860910_jomhori_islami_09_siasi.HTML
- 15) http://www.jomhourieslami.com/۱۳۸۶۰۳۱۳/۱۳۸۶۰۳۱۳/۱۳۸۶_jomhori_islami_۱۹_jahan.HTML#matlab_۴
- 16) <http://www.magiran.com/npview.asp?ID=۱۷۳۳۱۱۱.1387/8/9>
- 17) <http://www.hamshahrionline.ir/News/?id=۴۰۸۰۱>
Karl p Magyar, United States Interest and Politics in Africa, Macmillan Press, 2000
- 18) http://www.america.gov/st/peacesec-persian/2008/December/20090105180012idybeekcm0_5399286.html
- 19) <http://www.irma.ir/View/FullStory/?NewsId=۳۹۷۳۵۲>
- 20) <http://www.iribnews.ir/NewsRoom.aspx?ID=25502106>
- 21) http://www.donya-e-egtesad.com/Default_view.asp?@=۱۳۴۲۶۹
- 22) <http://www.wtop.com/?sid=۱۵۰۵۱۲۵&nid=۱۰۵>
- 23) http://www.dw-world.de/popups/popup_lupe/0,,3854523,00.html
- 24) <http://www.azadtabriz.org/news/archives/۱۸۱۳۴>
- 25) <http://www.puntlandgovt.com/profile.php>
- 26) <http://www.asriran.com/fa/pages/?cid=۵۸۰۴۳>